

Annelise Kallio

YRITYS X:N KANNATTAVUUDEN ANALYYSI

Opinnäytetyö

Tradenomi tutkinto - Bachelor of Business Administration

Liiketalouden koulutus

2020



**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

| | |
|----------------|---|
| Tutkintonimike | Tradenomi (AMK) - Bachelor of Business Administration |
| Tekijä | Annelise Kallio |
| Työn nimi | Yritys X:n kannattavuuden analyysi |
| Toimeksiantaja | Yritys X |
| Vuosi | 2020 |
| Sivut | 55 sivua, joista liitteitä 4 sivua |
| Työn ohjaaja | Anna-Mari Rossi |

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena on selvittää kuljetusyritys X:n kannattavuus tilikausien 2018 – 2020 väliseltä ajalta tilinpäätöstietojen perusteella, sekä laatia ehdotuksia kannattavuuden seurantaan ja sen parantamiseksi.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin tapaustutkimusta, sillä tavoitteena oli syvällisen kokonaiskuvan muodostaminen aiheesta, sekä kehitysehdotusten laatiminen ilman suoria yleistyksiä. Teoriaosuudessa käytiin läpi kannattavuus, sen tunnusluvut ja analysointi, sekä pk-yrityksen tilinpäätös ja sen oikaiseminen. Tutkimusaineistoina käytettiin sekundäärisiä, yrityksen virallisia kirjanpidon ja tilinpäätöksen aineistoja, joista muodostettiin koosteita analysointia varten. Lisäksi tutkimusaineistoa haettiin yrityksessä käytössä olevasta työajanseurannan ohjelmasta, sekä luotiin lisäämällä määrätietoja yrityksen kirjanpidon ohjelman lisäpalveluun. Käytettyä aineistoa ei voitu sellaisenaan liittää opinnäytetyön liitetietoihin, sillä työn tilaaja on ilmoittanut ne salassa pidettäviksi.

Tutkimuksen tuloksena saatiin selville yrityksen kannattavuuden kohentuneen yritysmuodon muutoksesta aiheutuneista tappioista kohtuullisella nopeudella. Kannattavuus oli parantunut tarkastelujakson aikana lähes kaikilla tunnuslukumittareilla, vaikka tilanne olikin tarkastelujakson lopussa vielä alle tavoitearvojen. Tutkimusaineiston perusteella oli mahdollista laatia muutamia ehdotuksia kannattavuusseurannan parantamiseen, kustannusten pienentämiseen, investointisuunnitelmiin, sekä kassavirran tasaisuuden varmistamiseen. Tuloksien perusteella laadituissa johtopäätöksissä todetaan yrityksen tuloskasvun olevan oikealla tiellä.

Asiasanat: kannattavuus, laskentatoimi, tilinpäätös, oikaisu, tunnusluvut, kasvavirta

| | |
|-----------------|-------------------------------------|
| Degree | Bachelor of Business Administration |
| Author) | Annelise Kallio |
| Thesis title | Profitability Analysis of Yrityks X |
| Commissioned by | Yrityks X |
| Time | 2020 |
| Pages | 55 pages, 4 pages of appendices |
| Supervisor | Anna-Mari Rossi |

ABSTRACT

The topic of the thesis was to examine the transport company X's profitability between the accounting periods 2018 – 2020 on the basis of the financial statements, and make proposals for monitoring and improving profitability.

The research method used was a case study, as the goal was to obtain a thorough general view of the topic and prepare development proposals without direct generalizations. The theoretical part covered profitability, its key figures and analysis, as well as a small and medium-sized company's financial statement and adjustment of it. Secondary, official accounting and financial statements of the company were used as research materials, which were compiled for analysis. Research material was also retrieved from the company's time and attendance program, and was created by adding targeted information to the company's additional accounting program service. The material used could not be included in the appendices to the thesis, because the client had indicated that they should be kept secret.

The investigation revealed that the profitability of the company had improved at a reasonable rate. The company had earlier suffered losses due to the change of its company form. Profitability had improved during the period under review for almost all key figures, although the situation was still below target at the end of the period under review. Based on the research material, it was possible to make a few proposals for improving profitability follow-up, reducing costs, making investment plans, and ensuring cash flow consistency. It can be concluded from the results that the company's earnings growth is on the right track.

Keywords: profitability, accounting, financial statement, adjustment, financial ratio, cash flow

SISÄLLYS

| | | |
|-------|--|----|
| 1 | JOHDANTO..... | 6 |
| 2 | KANNATTAVUUS, KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT JA ANALYSOINTI..... | 7 |
| 2.1 | Kannattavuus..... | 7 |
| 2.2 | Hinnoittelu..... | 9 |
| 2.3 | Investoinnit..... | 10 |
| 2.4 | Muita kannattavuuden tunnuslukuja..... | 12 |
| 3 | PK-YRITYKSEN TILINPÄÄTÖS JA SEN OIKAISEMINEN..... | 17 |
| 3.1 | Tilinpäätöksen merkitys ja vaatimukset..... | 17 |
| 3.2 | Liitetiedot..... | 19 |
| 3.3 | Tuloslaskelma..... | 20 |
| 3.4 | Tase..... | 21 |
| 3.5 | Kassavirta..... | 22 |
| 3.6 | Tilinpäätöksen oikaiseminen..... | 25 |
| 3.6.1 | Tuloslaskelman oikaiseminen..... | 26 |
| 3.6.2 | Taseen oikaiseminen..... | 28 |
| 4 | TOIMEKSIANTAJAN KUVAUS..... | 32 |
| 5 | TUTKIMUKSEN TOTEUTUS..... | 33 |
| 5.1 | Tutkimusmenetelmä..... | 33 |
| 5.2 | Tutkimusaineisto..... | 34 |
| 5.2.1 | Aineiston hankinta..... | 34 |
| 5.2.2 | Aineiston analyysi..... | 35 |
| 6 | TULOKSET TÄMÄNHETKISESTÄ KANNATTAVUUDESTA JA TULEVAISUUDEN SEURANNASTA..... | 37 |
| 6.1 | Mitkä asiat vaikuttavat yrityksen kannattavuuteen..... | 37 |
| 6.2 | Kuinka kannattavuuden seuranta tulisi parantaa..... | 40 |
| 7 | JOHTOPÄÄTÖKSET, TOIMENPIDESUOSITUKSET JA LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI..... | 42 |

| | | |
|-----|---|----|
| 7.1 | Johtopäätökset ja toimenpidesuositukset | 42 |
| 7.2 | Luotettavuuden arviointi..... | 46 |
| 8 | LOPUKSI | 47 |
| | LÄHTEET..... | 49 |

KUVALUETTELO

TAULUKKOLUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Aineiston perusteella laaditut taulukot

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on tutkia yritys X:n kannattavuuden muutosta vuonna 2017 tehdyn yritysmuodon vaihdoksen jälkeen. Yrityksen johto haluaa selvittää, missä tilanteessa yrityksen kannattavuus oli tilinpäätöshetkellä maaliskuun lopussa vuonna 2020, ja kuinka kannattavuuden tunnusluvut ovat muuttuneet viimeisen kolmen vuoden aikana. Opinnäytetyössä tarkasteltava ajanjakso on siis rajattu tilinpäätöksiin 2018 – 2020, sillä sitä edeltävä aika ole relevanttia tutkimuskysymysten kannalta.

Keskeisinä käsitteinä opinnäytetyössä ovat kannattavuus, kannattavuuden tunnusluvut ja niiden analysointi, sekä pienten ja keskisuurten yritysten tilinpäätös, joita käsitellään tämän hetken teorian tiedon valossa luvuissa kaksi ja kolme. Opinnäytetyössä on kaksi tutkimuskysymystä, joihin pyritään löytämään vastaukset. Ensimmäinen tutkimuskysymys on: mitkä seikat vaikuttavat yrityksen kannattavuuteen. Toinen tutkimuskysymys on: kuinka juuri tämän yrityksen kannattavuuden seuranta voisi parantaa. Ensimmäisenä tavoitteena on selvittää yrityksen kannattavuuteen vaikuttavat seikat. Toisena tavoitteena on kannattavuuden seurannan parantaminen.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivista tapaustutkimusta, sillä tarkoituksena on perehtyä juuri kyseisen yritys X:n kannattavuuteen ja sen ominaispiirteisiin. Tutkimusta ei siis sellaisenaan voi yleistää muihin yrityksiin, ei edes saman alan yrityksiin palvelutarjoamaan erilaisuuden vuoksi. Tutkimusaineistona käytetään yrityksen kirjanpidon ja tilinpäätöksen dokumentteja, joiden perusteella muodostetaan tutkimusvaiheessa tarvittavat tunnusluvut ja taulukot. Osa aineistoista luokitellaan salassa pidettäviksi, jolloin ne jätetään pois opinnäytetyön liiteaineistosta.

Opinnäytetyössä käydään aluksi läpi tutkimukseen liittyvää teorian tietoa, jonka jälkeen perehdytään käytettävään tutkimusmenetelmään, sekä esitellään lyhyesti toimeksiantaja. Näiden jälkeen toteutetaan tutkimus, ja esitellään saadut tulokset. Viimeisenä käydään läpi johtopäätökset tehdystä tutkimuksesta, sekä esitellään mahdolliset toimenpidesuosituksukset ja esitellään lyhyt yhteenveto koko opinnäytetyöstä.

2 KANNATTAVUUS, KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT JA ANALYSOINTI

Tämän luvun aiheena on perehtyä hieman tarkemmin yrityksen kannattavuuteen vaikuttaviin seikkoihin. Kannattavuuden alaluvussa käsitellään sitä, mitä kannattavuus käsitteenä tarkoittaa. Hinnoittelun luvussa esitellään hieman asioita, joita opinnäytetyön kohdeyrityksen palvelun hinnoittelussa on otettava huomioon. Kolmannessa alaluvussa, investoinneissa, käsitellään investointeihin liittyviä seikkoja ja kaavoja, joita yrityksen johto voisi hyödyntää investointisuunnitelmia ja laskelmia tehdessään. Viimeisenä alalukuna ovat tunnusluvut, joiden avulla kannattavuutta yleisesti analysoidaan. Nämä tunnusluvut on pyritty esittelemään ja selittämään mahdollisimman kattavasti.

2.1 Kannattavuus

Liiketoiminnassa on tärkeää tietää, mitkä seikat vaikuttavat yrityksen kannattavuuteen, eli mistä yrityksen liiketoiminnan tulos tai tappio muodostuu. Wöltjen (2005, 9) mukaan kannattavuus on taloudellisen tuloksellisuuden käsite ja suhdeluku, joka ilmaisee tuloksen, eli voiton tai tappion, suhteessa käytössä olevaan pääomaan. Pääoma voikin tarkoittaa joko tilikauden keskimääräistä pääomaa, tai tilinpäätöksen mukaista pääomaa (Wöltje 2005, 9-10). Yrittäjän onkin hyvä tietää, mitkä ovat oman yrityksen muuttuvat ja kiinteät kustannukset, ja kuinka ne vaikuttavat tulokseen tai tappioon. Käytännössä kannattavuuden tarkoituksena on siis selvittää, mitä jää viivan alle, ja kuinka siihen vaikuttavia seikkoja voidaan mitata ja muuttaa vertailukelpoisiksi tunnusluvuiksi. Tunnuslukuja voidaan tarkastella kannattavuuden lisäksi myös vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden kautta, jotta saadaan kattava kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja toimintaedellytyksistä.

$$Kannattavuus = \frac{Tulos}{Pääoma} * 100$$

Kannattavuuden kaava on muunnos pääoman tuotto prosentista, josta onkin Kaisanlahden ym. (2017, 170) mukaan johdettu useita sovelluksia. Wöltjen (2005, 10) mukaan on tärkeä selvittää yrityksen ansaintakyvyn arvioimiseksi yrityksen kokonaispääoman kannattavuus. Kokonaispääomantuotto prosentti

kertoo, minkälaiseen kannattavuuteen yritys kykenee varsinaisella liiketoiminnallaan. Nettotulos saadaan liiketuloksesta lisäämällä siihen rahoitustuotot ja vähentämällä rahoituskulut, sekä välittömät verot. (Wöltje 2005, 10.)

Liiketoimintaa palvelevan pääoman laskukaava:

$$\begin{aligned}
 & \textit{Liiketoiminnan käyttämä kiinteä omaisuus} \\
 & \textit{+ liiketoiminnan käyttämä vaihto-omaisuus} \\
 & = \textit{liiketoimintaan sidottu omaisuus} \\
 & \textit{- pääomavähennykset (koroton vieras pääoma)} \\
 & = \textit{liiketoimintaan sidottu pääoma}
 \end{aligned}$$

Tämän opinnäytetyön toinen keskeinen käsite on analysointi, joka tarkoittaa asioiden erittelyä ja jäsentelyä, sekä rakenteiden ja tietojen tulkintaa erilaisten menetelmien, mallien ja kaavojen avulla. Kannattavuuden tunnusluvut ovat mittareita, jotka suhteutetaan liikevaihtoon tai pääomiin. Analysoinnin kautta voidaan tehdä johtopäätöksiä siitä, kuinka yrityksen kannattavuutta voidaan arvioida, tai sen seuranta parantaa.

Liikevaihtoa voidaan tarkastella yksinkertaisimmillaan seuraavalla kaavalla:

$$\begin{aligned}
 & \textit{Liikevaihto} \\
 & \textit{- Muuttuvat kustannukset} \\
 & = \textit{MYYNTIKATE} \\
 & \textit{- Kiinteät kulut} \\
 & = \textit{TULOS (yrityksen voitto ennen veroja), eli Käyttökate} \\
 & \textit{- Poistot} \\
 & = \textit{Liikevoitto} \\
 & \textit{- Rahoituskulut} \\
 & = \textit{Tulos}
 \end{aligned}$$

2.2 Hinnoittelu

Hinnoittelu- ja laskentakaava

$$\begin{aligned}
 & \textit{Kaluston välittömät kustannukset} \\
 & + \textit{kaluston välilliset kustannukset} \\
 & = \textit{kalustokustannukset} \\
 & + \textit{kuljetuksen palkat} \\
 & + \textit{kuljetuksen välilliset kustannukset} \\
 & + \textit{kuljetuksen välittömät kustannukset} \\
 & = \textit{kuljetuskustannukset} \\
 & + \textit{hallinnon välilliset kustannukset} \\
 & + \textit{markkinoinnin välilliset kustannukset} \\
 & + \textit{markkinoinnin erilliskustannukset} \\
 & = \textit{omakustannushinta} \\
 & + \textit{voittolisä} \\
 & = \textit{tavoitemyyntihinta} \\
 & + \textit{alennukset \%} \\
 & = \textit{nettomyyntihinta (ilman alv)}
 \end{aligned}$$

Kuljetusalalla nettomyyntihinta voidaan muuttaa ja usein muutetaan muotoon e/km, joka vaihtelee kuorman kuljetusmatkan perusteella.

Vilkkumaan (2010, 165) mukaan välittömiä kustannuksia ovat yleisesti esimerkiksi myytyjen tavaroiden osto- ja kuljetuskulut, tuotteiden ja palveluiden raaka-aine-, tarvike- jne. kulut, tuotteiden ja palveluiden tekemisen henkilöstökulut, myyntiprovisiot, sekä muut liikevaihdosta tai myyntimäärästä riippuvat kulut. Kuljetusalalla kustannuslaskennassa tulee ottaa huomioon ajalliset kustannukset (purkuaika, nosturityöt, lastausaika), sekä yksikkökustannukset (e/km ja sovitut kuormahinnat esimerkiksi e/tn). Välittömät kustannukset voidaan kohdistaa suoritekohtaisesti tai kustannuspaikoittain, mutta välillisiin kustannuksiin vaaditaan pysyvä ja mahdollisimman totuudenmukainen jakoperuste (Wöltje 2005, 31). Vilkkumaan (2010, 165) mukaan välillisiä kustannuksia ovat esimerkiksi aikasidonnaiset henkilöstökulut, vuokrat, poistot, korot, hallinto-, markkinointi-, kalusto-, tietojärjestelmä-, toimisto- jne. kulut. Wöltjen

(2005, 32) mukaan välilliset kustannukset eivät riipu toiminnan laajuudesta, toisin kuin välittömät kustannukset. Hänen mukaansa kustannuslaskennassa tulee ottaa huomioon näiden lisäksi vielä peruskustannukset, jotka eivät vaihtelee (kirjanpito), sekä laskennalliset kustannukset, jotka voidaan johtaa esimerkiksi tavoitekustannuksista. Tavoitekustannukset voidaan laatia käyttäen apuna toteutuneita kustannuksia, sekä standardikustannuksia. (Wöltje 2005, 32)

Kuljetusyritykset hyödyntävät toiminnassaan usein kustannuspaikkalaskentaa, varsinkin, jos kalustoa on enemmän kuin yksi yksikkö. Kustannuspaikkalaskennassa kustannukset ja tuotot jaetaan niille toimintayksiköille, joissa ne ovat syntyneet (Wöltje 2005, 48-49). Kustannukset voidaan jakaa eri yksiköille kustannustenjakotaulukon, sekä mikäli mahdollista, kustannusten suoran kohdistamisen avulla. Kustannustenjakotaulukon avulla voidaan kohdistaa välilliset kustannukset, kun taas välittömät kustannukset voidaan kohdistaa suoritelasennassa suoraan oikealle kustannuspaikalle. (Wöltje 2005, 50.)

2.3 Investoinnit

Investointipäätökset ovat merkittäviä päätöksiä ja vaikuttavat ratkaisevasti yrityksen pitkän aikavälin toimintaedellytyksiin. Vilkkumaan (2010, 216) mukaan investointien tarkoituksena on toimintaedellytysten turvaaminen ja parantaminen. Ongelmaksi investointipäätöksiä tehtäessä nousee tulevaisuuden epävarmuus, sillä yrityksen johdolla ei ole täydellistä tietämystä tulevaisuuden eri vaihtoehdoista, eikä niiden vaikutuksista. Epävarmuutta voidaan kuitenkin lievittää tekemällä hyvät investointilaskelmat, sekä ottamalla huomioon mahdollisimman kattavasti kaikki mahdolliset muuttujat. Järjestelmällisen menettelyn avulla voidaan välttää ainakin joitakin investointipäätöksiin liittyviä riskejä. (Vilkkumaa 2010, 216.)

Vilkkumaan (2010, 220) mukaan investointilaskelmia voidaan tehdä eri menettelytavoilla, mutta kaikki lähtevät liikkeelle investoinnin tuottaman vuotuisen käyttökattteen lisäyksen selvittämisestä.

$$\begin{aligned}
 & \text{Investoinnin aikaansaama liikevaihto/vuosi} \\
 & - \text{Investoinnin aiheuttamat muuttuvat kulut/vuosi} \\
 & - \text{Investoinnin aiheuttamat kiinteät kulut} \\
 & \quad \text{/vuosi (ei oteta mukaan poistoja ja korkoja)} \\
 & = \text{Investoinnin aikaansaama käyttökätteen lisäys/vuosi}
 \end{aligned}$$

Laskelman tarkoituksena on selvittää paljonko investointi lisää käyttökätettä vuotta kohden. Tällä käyttökätteen lisäyksellä tulisi kyetä maksamaan investoinnin perushankintakustannukset, sekä mikäli mahdollista tuottaa vielä ylimääräistä tuottoa investoinnille. Toisaalta aina investointi ei lisää liikevaihtoa, vaan saattaa parantaa tulosta pienentämällä kustannuksia. (Vilkkumaa 2010, 220.)

Investointia harkitessa on hyvä hyödyntää takaisinmaksuajan menetelmää, jonka avulla selvitetään kuinka kauan kestää, ennen kuin investoinnin perushankintakustannukset ovat palautuneet kassaan. Takaisinmaksuajan on oltava kohtuullisesti investoinnin käyttöaikaa lyhyempi. Jos takaisinmaksuajan menetelmässä ei huomioida korkotekijää, riittää että takaisinmaksuaika on investoinnin käyttöajanjaksoa lyhyempi. (Vilkkumaa 2010, 221.)

$$\text{Takaisinmaksuaika} = \frac{\text{Perushankintakustannus €}}{\text{Investoinnin käyttökätteen lisäys vuotta kohden €}}$$

Vilkkumaan (2010, 227) mukaan toinen hyvä menetelmä investoinnin kannattavuuden laskemiseksi on ns. nykyarvomenetelmä, jonka lähtökohtana on saada muutettua kaikki eriaikaiset suoritukset saman ajankohdan raha-arvoon, eli nykyarvoon. Nykyarvoon muutetaan siis investoinnin aikaansaama liikevaihto, aiheutuneet kulut, perushankintakustannus, tarvittavat lisäinvestoinnit, sekä mahdollinen jäännösarvo. Nykyarvohetki voi olla muukin ajankohta, mutta useimmiten laskentaan sovelletaan investointipäätöstilanteen ajankohtaa (Vilkkumaa 2010, 227).

Nykyarvon määrittelyssä kaikki eriaikaiset rahasuoritukset muutetaan diskonttaamalla nykyhetken rahan arvoon, jonka jälkeen investoinnin kannattavuutta ja eri vaihtoehtoja voidaan vertailla keskenään. Diskontauksessa käytetään apuna ajan ja yrityksen laskentakorkokannan (tuottovaatimuksen) mukaista

diskonttaustekijää. Nykyarvomenetelmässä investoinnin aikaansaama liikevaihto on kunakin vuonna T_1 , T_2 , T_3 jne., kulut ovat kunakin vuonna K_1 , K_2 , K_3 jne., perushankintakustannukset ovat P , investoinnin käyttöajan jälkeinen jäännösarvo on J , käyttöajanjakso on v vuotta, yrityksen soveltama laskentakorkokanta on 14% ja diskonttaustekijä kullekin vuodelle omansa, eli d_1 , d_2 , d_3 jne. (Vilkkumaa 2010, 228.) Yleistasolla investoinnin aikaansaamien liikevaihtojen nykyarvo saadaan kaavalla:

$$d_1 * T_1 + d_2 * T_2 + d_3 * T_3 \text{ jne.} = T$$

Investoinnin aiheuttamien kulujen nykyarvo saadaan yleisellä tasolla:

$$d_1 * K_1 + d_2 * K_2 + d_3 * K_3 \text{ jne.} = K$$

Perushankintakustannus on jo nykyarvossa, mikäli arvona käytetään investoinnin hankintahetkeä. Tällöin jäännösarvo tulee diskontata nykyarvoon. Diskonttaustekijänä käytetään jäännösarvon saantivuotta, eli jos ajatellaan jäännösarvon tulevan rahana sisään viidennen vuoden lopussa:

$$d_5 * J = J$$

Investoinnin nykyarvo saadaan laskemalla yhteen liikevaihtojen nykyarvot, jäännösarvo, sekä kulujen ja perushankintakustannusten nykyarvot. Mikäli sisään tuleva rahamäärä on suurempi tai yhtä suuri kuin ulosmenevä rahamäärä, on investointi kannattava.

$$T + J \geq P + K$$

2.4 Muita kannattavuuden tunnuslukuja

Myyntikateprosentti kertoo, kuinka monta prosenttia liikevaihdosta jää kattamaan yrityksen kiinteitä kustannuksia, sekä tuottamaan voittoa. Myyntikateprosentti voidaan laskea kaikilla niillä tasoilla, joilla kulujen jaottelu on tehty, eli opinnäytetyön aiheen tapauksessa myyntikateprosentti olisi mahdollista laskea kutakin tuotantoyksikköä – kuljetusyhdistelmää – kohden, mikäli käytössä on riittävän tarkka kustannuspaikkaseuranta. (Vilkkumaa 2010, 167.)

$$\text{Myyntikateprosentti} = \frac{\text{Myyntikate } \text{€}}{\text{Liikevaihto } \text{€}} * 100$$

Kriittinen piste (KRP) kertoo, milloin liikevaihdon määrä on sama kuin kaikkien yhteenlaskettujen kulujen määrä. Tällöin tulos on 0 €, eli kriittinen piste osoittaa sen vähimmäismäärän, joka yrityksen liikevaihdon tulisi olla, jotta yritys ei tekisi tappiota. (Vilkkumaa 2010, 168.)

$$\text{Kriittinen piste} = \frac{\text{Kiinteät kulut } \text{€}}{\text{myyntikateprosentti}} * 100$$

Varmuusmarginaali (VM) osoittaa erotuksen toteutuneen tai tavoitellun tilan ja kriittisen pisteen välillä. Varmuusmarginaali siis osoittaa paljonko liikevaihto ylittää, tai alittaa kriittisen pisteen liikevaihdon, ja ilmaisee näin joko yrityksen pelivaran tai toiminnan tehostamistarpeen. (Vilkkumaa 2010, 168.)

$$\text{Varmuusmarginaali} = \text{Toteutunt/Tavoiteliikevaihto } \text{€} - \text{Kriittinen piste } \text{€}$$

Käyttökateprosentti kertoo paljonko yrityksen liikevaihdosta jää kattamaan pääomakuluja ja tuottamaan tulosta (Vilkkumaa 2010, 169).

$$\text{Käyttökateprosentti} = \frac{\text{Käyttökate } \text{€}}{\text{Liikevaihto } \text{€}} * 100$$

Liikevoitto, eli liiketulos, saadaan kun käyttökatteesta vähennetään poistot ja arvonalentumiset. Liikevoittoprosentti lasketaan suhteellisena osuutena liikevaihdosta, ja sen tehtävänä on kertoa kuinka suuri prosentti yrityksen liikevaihdosta jää kattamaan rahoituskuluja tuottamaan tulosta ennen veroja. Liikevoittoprosentti on hyvä apuväline saman alan yritysten menestyksen ja kannattavuuden vertailussa. (Vilkkumaa 2010, 170, Kaisanlahti ym. 2017, 168.)

$$\text{Liikevoittoprosentti} = \frac{\text{Liikevoitto } \text{€}}{\text{Liikevaihto } \text{€}} * 100$$

Tulos esittää laskentakohteen, yrityksen, tulosyksikön, asiakkaan jne. tuottaman tuloksen, eli sen mitä liikevaihdosta jää, kun sekä muuttuvat että kiinteät

kustannuksen on vähennetty. Useimmiten verot jätetään näiden laskelmien ulkopuolelle, sillä verot lasketaan ulkoisen laskentatoimen perusteella ja ovat luonteeltaan lähinnä voitonjakoa. Liikevoitosta vähennetään siis vielä rahoituskulut ja saadaan tulos. Tulos osoittaaakin siis yrittäjävoiton määrää, joka jaetaan verottajan ja yrityksen kesken. (Vilkkumaa 2010, 171.)

Tulosprosentti kertoo paljonko liikevaihdosta jää kaikkien kulujen vähentämisen jälkeen tuottamaan tulosta.

$$\text{Tulosprosentti} = \frac{\text{Tulos €}}{\text{Liikevaihto €}} * 100$$

Yrityksen rahoitusrakenne vaikuttaa tulosprosenttiin, sillä mitä enemmän yrityksellä on käytössään omaa pääomaa, sitä parempi tulisi tulosprosentin olla, sillä oman pääoman korvaus ei sisälly kuluihin. Toisaalta mitä suurempi on vieraan pääoman osuus koko käytössä olevasta pääomasta, sitä alhaisempi voi tulosprosentti olla, sillä vieraan pääoman kulut otetaan huomioon ennen tuloksen laskemista. Tulosprosentti ei siis suoraan osoita koko yrityksen toiminnan kannattavuutta tai tehokkuutta toiseen yritykseen verrattuna. (Vilkkumaa 2010, 171.)

Yrityksen pääomarakenne ja vakavaraisuutta voidaan tarkastella oman pääoman ja vieraan pääoman tunnuslukujen tarkastelulla. Peruseriaatteena on, että mitä suurempi oman pääoman aste kokonaispääomasta on, sitä vakavaraisempi, luottokelpoisempi ja kilpailukykyisempi yritys on (Wöltje 2005, 71–72, Vilkkumaa 2010, 50–51). Tavoitearvona hyvän oman pääoman osuudelle voidaan pitää yritystutkimusneuvottelukunnan mukaan arvoa yli 40%, välillä 40-20% arvo on tyydyttävä ja alle 20% arvoa pidetään jo heikkona (Kaisanlahti ym. 2017, 197). Omavaraisuusaste on toimialasta riippumaton, jolloin sitä voidaan hyödyntää myös eri yritysten ja toimialojen vertailussa (Vilkkumaa 2010, 50).

$$\text{Oman pääoman osuus} = \frac{\text{Taseen osoittama oma pääoma €}}{\text{Taseen kokonaispääoma €}} * 100$$

$$\text{Vieraan pääoman osuus} = \frac{\text{Vieras pääoma}}{\text{Kokonaispääoma}} * 100$$

Yksi hyvä vakavaraisuuden mittari on **nettovelkaantumisaste**, eli gearing-tunnusluku, jonka perusteella voidaan arvioida kuinka pitkälle yrityksen likvidit varat riittävät korollisten velkojen maksuun, ja jääkö tämän jälkeen omaa pää-omaa vielä vieraan pääoman vähennyksiin. Hyvänä tavoitearvona tälle tunnusluvulle pidetään arvoa yksi. Mitä suurempi arvo on, sitä heikompana sitä pidetään. (Vilkkumaa 2010, 51, Kaisanlahti ym. 2017, 138–139.) Kaisanlahden ym. (2017, 199) mukaan erittäin vakavaraisena pidetään yritystä, jonka gearing-tunnusluku saa negatiivisen arvon, sillä silloin yrityksellä on enemmän rahavaroja, kuin velkoja.

Nettovelkaantumisaste

$$= \frac{\text{Korollinen vieras pääoma €} - \text{Rahat ja pankkisaamiset €} (-\text{Rahoitusarvopaperit €})}{\text{Taseen oma pääoma €}}$$

Yrityksen pääomien tarkastelun avulla voidaan tutkia **maksuvalmiutta**, joka tarkoittaa yrityksen kykyä suorittaa maksunsa sovittuun ajankohtaan mennessä (Wöltje 2005, 72–73, Vilkkumaa 2010, 48). Pitkän aikavälin maksuvalmiuden tutkimisella voidaan selvittää yrityksen maksukyvyn muutosta pidemmällä aikavälillä. Maksuvalmiuden tarkastelun yleisimpiä kaavoja ovat Quick ratio ja Current ratio -tunnusluvut. (Vilkkumaa 2010, 48.)

Quick ratio

$$= \frac{\text{Saamiset €} + \text{Rahat ja pankkisaamiset €}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma €} (+\text{Rahoitusarvopaperit €} - \text{Saadut ennakot €})}$$

Quick ratio on käyttökelpoinen, sillä se on toimialariippumaton ja helppo selvittää. QR kuvaa sitä, kuinka pitkälle yrityksen likvidit, eli nopeasti rahaksi muutettavat varat riittävät lyhyen aikavälin vieraan pääoman vähennyksiin. Tavoitetasona pidetään yritystutkimusneuvottelukunnan ohjeellista yhden ylittävää arvoa, jolloin yritys kykenee maksamaan velkansa eräpäivään mennessä. Mikäli raja-arvo yksi alitetaan, heikkenee yrityksen maksuvalmius ja viimeistään QR:n ollessa alle 0,5 on hyvin mahdollista, ettei yritys kykene hankkimaan tuotteita tai raaka-aineita jne. luotolla. (Vilkkumaa 2010, 49, Kaisanlahti ym. 2017, 188.)

$$\text{Curren ratio} = \frac{\text{Saamiset €} + \text{Rahat ja pankkisaamiset €} + \text{Vaihto} - \text{omaisuus €}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma (+Rahoitusarvopaperit €)}}$$

Curren ratio ottaa maksuvalmiudessa huomioon yrityksen vaihto-omaisuuden, jonka myynnistä saamalla varoilla yritys voi maksaa mahdollisesti velkojaan pois. Yritystutkimusneuvottelukunnan mukaan CR:n hyvänä arvona voidaan pitää arvoa kaksi, tyydyttävänä 1-2, ja mikäli CR:n arvo on alle yksi, voidaan ajatella yrityksen maksuvalmiuden olevan heikko. (Vilkkumaa 2010, 49–50, Kaisanlahti ym. 2017, 188.)

Vilkkumaan (2010, 52) mukaan pääoman kiertonopeuksia tarkastelemalla voidaan arvioida yrityksen taloudellisuutta ja tehokkuutta. **Koko pääomankiertonopeus** osoittaa yrityksen kykyä palauttaa käyttämäänsä pääomaa. Kaavassa käytettävän koko pääoman keskiarvo lasketaan vuoden alun ja lopun keskiarvona suoraan taseesta. (Vilkkumaa 2010, 52.) Vilkkumaan (2010, 52) mukaan koko pääoman kiertonopeutta ei kuitenkaan voida tarkastella eri toimialojen välillä pääomien erilaisten sitoutumisasteiden vuoksi.

$$\text{Koko pääoman kiertonopeus} = \frac{\text{Liikevaihto €}}{\text{Koko käytössä olevan pääoman keskiarvo €}}$$

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo montako päivää keskimäärin kestää, että asiakkaat maksavat laskunsa. Velaksi myynti sitoo pääomaa ja rasittaa näin ollen yrityksen kannattavuutta, sekä mahdollistaa luottotappioriskin (Vilkkumaa 2010, 52–53). Vilkkumaan (2010, 53) mukaan luottomyynti aiheuttaakin rasitusta sekä maksuvalmiudelle, että kannattavuudelle ja heikentää näin yrityksen kannattavuutta. Toisaalta hän muistuttaa, että kaavan mukaan laskettuna maksuaika ei vastaa täysin asiakkaiden keskimääräistä takaisinmaksuaikaa, sillä kaavaan sisältyvät myyntisaamisten lisäksi esimerkiksi arvonalisäveron maksut (Vilkkumaa 2010, 53, Kaisanlahti ym. 2017, 190–191).

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{\text{Myyntisaamiset €}}{\text{Liikevaihto €}} * 365$$

Ostovelkojen kiertoajan tulisi olla vähintään yhtä pitkä, kuin myyntisaamisten kiertoajankin. Tunnusluku osoittaa yrityksen keskimääräisen ostovelkojen

maksuajan, ja mikäli yrityksen maksuvalmius on hyvä, se kykenee maksamaan laskunsa ajallaan ja mahdollisesti hyödyntämään esimerkiksi käteisalennukset. (Vilkkumaa 2010, 53–54.) Kaisanlahden ym. (2017, 191) mukaan yrityksen on mahdollista parantaa maksuvalmiuttaan hidastamalla laskujen maksamista mm. neuvottelemalla uusista maksuajoista, luopumalla mahdollisista käteisalennuksista, taikka maksamalla yliaikakorkoa.

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{\text{Ostovelat } \text{€}}{\text{Ostot } \text{€} + \text{Ulkopuoliset palvelut } \text{€}} * 365$$

3 PK-YRITYKSEN TILINPÄÄTÖS JA SEN OIKAISEMINEN

Tässä luvussa esitellään pienen- ja keskisuuren yrityksen tilinpäätöksen merkitys yleisesti, sekä tilinpäätöksen laadinnan vaatimukset. Lisäksi käydään läpi tilinpäätöksen liitetiedot, joilla täydennetään tilinpäätöksessä esitettävien tuloslaskelmaa ja tasetta. Alaluvuissa 3.2 ja 3.3 käydään läpi tuloslaskelman ja taseen rakenne. Alaluvussa 3.4 esitellään kassavirtalaskelma, jonka jälkeen alaluvussa 3.5 käydään vielä läpi tilinpäätöksen oikaiseminen.

3.1 Tilinpäätöksen merkitys ja vaatimukset

Yrityksen taloudellinen kannattavuus kiinnostaa omistajien ja yrittäjien lisäksi yrityksen sidosryhmiä, esimerkiksi verottajaa, velkojia, alihankkijoita, asiakkaita ja niin edelleen. Sidoryhmien kiinnostus perustuu niiden omien intressien turvaamiseen, ja ne saavat käsityksen yrityksen toiminnan taloudellisuudesta ja kannattavuudesta tilinpäätöksen perusteella. (Vilkkumaa 2010, 13.)

Yrityksen tilikausi on yleensä 12 kuukautta, usein kalenterivuosi. Kultakin yksittäiseltä tilikaudelta tulee laatia kirjanpitolainmukainen tilinpäätös, joka antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön tilasta ja taloudellisesta asemasta (Siikavuo 2016, 131–132). Yhtiön koko määrää tilinpäätöksen laajuuden, ja laadintavoitteissa onkin annettu huomattavia helpotuksia pien- ja mikroyrityksille (Siikavuo 2016, 133).

| | |
|---|--|
| Mikroyritys Ylittyy enintään yksi tilinpäätöspäivänä | <ul style="list-style-type: none"> - Taseen loppusumma 350 000 euroa - Liikevaihto 700 000 euroa - Tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä |
| Pienyritys Ylittyy enintään yksi tilinpäätöspäivänä | <ul style="list-style-type: none"> - Taseen loppusumma 6 000 000 euroa - Liikevaihto 12 000 000 euroa - Tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä |
| Suuryritys Ylittyy vähintään kaksi tilinpäätöspäivänä | <ul style="list-style-type: none"> - Taseen loppusumma 20 000 000 euroa - Liikevaihto 40 000 000 euroa - Tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 250 henkilöä |

Kuva 1 - Yrityksen kokomääritelmän vaatimukset

Kirjanpitolain (1997/1336) 3 luvun ja 1 pykälän mukaan tilikaudelta laadittavan tilinpäätöksen tulee sisältää seuraavat:

1. Tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaava tase.
2. Tuloksen muodostumista kuvaava tuloslaskelma.
3. Varojen hankintaa ja niiden käyttöä selventävä rahoituslaskelma, mikäli kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö.
4. Taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä olevat tiedot (liitetiedot).

Sekä tuloslaskelmassa, että taseessa tulee esittää vertailutietoina vastaavat tiedot viimeistä edelliseltä tilikaudelta (Siikavuo 2016, 132). Osakeyhtiön tilinpäätöksen sisältö on julkista tietoa jo kahden viikon kuluttua tilinpäätöksen vahvistamisesta, mutta kaikki tilinpäätöksen asiakirjat eivät ole julkisia, vaan ne on laadittu ainoastaan yrityksen sisäiseen käyttöön, tai viranomaisia varten. Siikavuon (2016, 132) mukaan salaisia asiakirjoja ovat muun muassa tase-erittelyt ja vaikkapa osto- ja myyntireskontran listaukset.

Kuvassa 1 esitellään vaatimukset, joiden perusteella yrityksen koko voidaan määrittellä. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan pienyrityksen tilinpäätöksen laadinnan periaatteita, kun yhtiömuotona on osakeyhtiö. Siikavuon (2016, 134-135) mukaan tilinpäätöstä laadittaessa on huomioitava objektiivisuus, oletus toiminnan jatkuvuudesta, johdonmukaisuus, sisältöpainotteisuus, varovaisuus, tasejatkuvuus, suoriteperusteisuus, erillisarvostus, sekä netottamiskielto (KPL 1997/1336, luku 3).

Tilinpäätöstä laadittaessa on huomioitava, että osakeyhtiö on juridisesti itsenäinen oikeussubjekti, jolloin on tärkeää noudattaa annettuja aikarajoitteita

muun muassa viranomaisilmoituksia laadittaessa. (Siikavuo 2016, 136) Aikataulun mukaan tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, tämän jälkeen hallitus käsittelee tilinpäätöksen hallituksen kokouksessa, sekä laatii kokouksesta pöytäkirjan. Osakeyhtiö antaa veroilmoituksen viimeistään neljän kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä. (Siikavuo 2016, 136–137). Siikavuon (2016, 137) mukaan kirjanpito ja tilinpäätöksi-asiakirjat tulee toimittaa tilintarkastajalle vähintään kuukautta ennen yhtiökoukosta ja tilintarkastajan tulee antaa tilintarkastuskertomus viimeistään kahta viikkoa ennen varsinaista yhtiökokousta. Yhtiökokous on pidettävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, jonka jälkeen osakeyhtiöiden on aina toimitettava tilinpäätös ja toimintakertomus rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukselle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiökoukous on vahvistanut tilinpäätöksen. (Siikavuo 2016, 137–138.)

3.2 Liitetiedot

Liitetiedot laaditaan täydentämään tilinpäätöksessä esitettävää tuloslaskelmaa ja tasetta. Pien- ja mikroyritysasituksen mukaan liitetietojen minimivaatimus on se, että annetaan tieto tilinpäätöksen laatimisesta asetuksen mukaisesti. Osakeyhtiö joutuvat lisäksi esittämään tiedot oman pääoman muutoksesta, sekä hallituksen ehdotuksesta jakokelpoisen vapaan oman pääoman käytöstä. (Siikavuo 2016, 138.) Siikavuon (2016, 138–143) mukaan pien ja mikroyritysten liitetietovaatimukset ovat suuryritysten vaatimuksia huomattavasti kevyemmät, eikä esimerkiksi vertailutietoja edelliseen tilikauteen ole välttämättöntä esittää, vaikkakin se on hyvän kirjanpitotavan mukaisesti suositeltavaa.

Liitetiedoissa tulee ilmetä:

- noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät,
- poikkeukselliset erät, mikäli ne ovat olennaisia,
- tilikauden jälkeiset olennaiset tapahtumat, jotka eivät muutoin ilmene tilinpäätöksestä,
- arvonkorotusrahaston muutokset,
- tiedot käypään arvoon merkitsemisestä,
- pitkäaikaiset lainat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua,
- annetut vakuudet ja taseen ulkopuoliset sitoumukset ja järjestelyt, sekä eläkevastuut,
- tiedot emoyrityksestä,
- lainat toimitusjohtajalle ja hallintoelimiin kuuluville henkilöille, sekä heidän puolestaan annetut sitoumukset,

- liiketoimet intressitahojen kanssa, mikäli ne ovat olennaisia eivätkä liity tavanomaiseen liiketoimintaan,
- henkilöstö,
- omien osakkeiden ja osuuksien hankinnat ja luovutukset.

Tase ja tuloslaskelmat eivät vielä virallisessa ja julkaistavassa muodossa täytä tilinpäätösanalyysin asettamia vaatimuksia, vaan niitä on asianmukaisesti muokattava tunnuslukujen laskemista varten (Wöltje 2005, 69).

3.3 Tuloslaskelma

| |
|--|
| <p>LIIKEVAIHTO</p> <p>Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos Valmistus omaan käyttöön Liiketoiminnan muut tuotot</p> <p>Materiaalit ja palvelut</p> <p style="padding-left: 20px;">Aineet tarvikkeet ja tavarat Ostot tilikauden aikana Varastojen muutos</p> <p style="padding-left: 20px;">Ulkopuoliset palvelut</p> <p>Materiaalit ja palvelut yhteensä</p> <p>Henkilöstökulut</p> <p style="padding-left: 20px;">Palkat ja palkkiot Henkilösivukulut Eläkekulut Muut henkilösivukulut</p> <p>Henkilöstökulut yhteensä</p> <p>Poistot ja arvonalentumiset Suunnitelman mukaiset poistot</p> <p>Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset</p> <p>Poistot ja arvonalentumiset yhteensä</p> <p>Liiketoiminnan muut kulut</p> <p>LIIKEVOITTO (-TAPPIO)</p> <p>Rahoitustuotot ja -kulut</p> <p style="padding-left: 20px;">Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä Tuotot osuuksista omistusyhteisyriyksissä Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut Muut korko- ja rahoitustuotot, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista Korkokulut ja muut rahoituskulut, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut</p> <p>Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä</p> <p>VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ</p> <p>Satunnaiset erät</p> <p style="padding-left: 20px;">Satunnaiset tuotot Satunnaiset kulut</p> |
|--|

| VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA |
|--|
| Tilinpäätössiirrot |
| Poistoeron muutos |
| Verotusperusteisten varausten muutos |
| Konserniavustus |
| Tuloverot |
| Muut välittömät verot |
| TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO) |

Kuva 2 - Tuloslaskelma

Kaisanlahden ja muiden (2017, 42–43) mukaan tuloslaskelma (kuva 2) kuvaa tuloksen muodostumista ja siihen vaikuttavia tuloja ja menoja. Siikavuon (2016, 53) mukaan yrityksen on tehtävä niin hyvin tulosta, että sen varat riittävät kattamaan neljä niin sanottua voitonjakoerää. Katettavia eriä ovat poistot, korot, verot, sekä nettovoitto. Siikavuo (2016, 53) esittää voitonjakoerät lyhyesti seuraavalla tavalla:

- Poistot ovat suuruudeltaan 20–25 prosenttia kaluston arvosta tilikauden alussa, ja tällä erällä on kyettävä uusimaan säännöllisin väliajoin yrityksen kalustoa.
- Korot kattavat vieraan pääoman korot.
- Verot ovat kirjanpidossa vähennyskelpoinen kulu, jolla yritys osallistuu yhteiskunnan kustannuksiin.
- Nettovoitto tarkoittaa yritystoiminnan tuottoa, jolla taataan yrittäjän toimeentulo.

3.4 Tase

| Vastaavaa | Vastattavaa |
|--|---|
| Pysyvät vastaavat Aineettomat hyödykkeet Aineettomat oikeudet Liikearvo Muut pitkävaikutteiset menot Aineettomat hyödykkeet yhteensä Aineelliset hyödykkeet Maa- ja vesialueet Rakennukset ja rakennelmat Koneet ja kalusto Muut aineelliset hyödykkeet Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat Aineelliset hyödykkeet yhteensä Sijoitukset Osuudet saman konsernin yrityksiltä Saamiset saman konsernin yrityksiltä Osuudet omistusyhteisyrittäyksiltä Saamiset omistusyhteisyrittäyksiltä | Oma pääoma Osakepääoma Ylikurssirahasto Arvonkorotusrahasto Muut rahastot yhteensä Edellisten tilikausien voitto (tappio) Tilikauden voitto (tappio) Pääomalainat Vaihtovelkakirjalainat Tilinpäätössiirtojen kertymä Poistoero Pakolliset varaukset Vieras pääoma Pitkäaikainen vieras pääoma Lainat rahoituslaitoksilta Eläkelainat |

| | |
|--|--|
| <p>Muut osakkeet ja osuudet Muut saamiset Sijoitukset yhteensä</p> <p>Vaihtuvat vastaavat</p> <p>Vaihto-omaisuus Aineet ja tarvikkeet Keskenkäynteiset tuotteet Valmiit tuotteet / Tavarat Muu vaihto-omaisuus Ennakkomaksut Vaihto-omaisuus yhteensä</p> <p>Saamiset Pitkäaikaiset saamiset Saamiset saman konsernin yrityksiltä Lainasaamiset Muut saamiset Pitkäaikaiset saamiset yhteensä Lyhytaikaiset saamiset Myyntisaamiset Saamiset saman konsernin yrityksiltä Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä Lainasaamiset Muut saamiset Siirtosaamiset Lyhytaikaiset saamiset yhteensä</p> <p>Rahoitusarvopaperit Muut arvopaperit</p> <p>Rahat ja pankkisaamiset</p> | <p>Muut velat Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä</p> <p>Lyhytaikainen vieras pääoma Lainat rahoituslaitoksilta Eläkelainat Saadut ennakot Ostovelat Velat saman konsernin yrityksille Velat omistusyhteisyrittäjille Muut velat Siirtovelat Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</p> |
| Vastaavaa yhteensä | Vastattavaa yhteensä |

Kuva 3 - Tase

Tase (kuva 3) kuvaa tilinpäätöspäivän taloudellista tilannetta, eli yrityksen rahoitusrakennetta (Kaisanlahti ym. 2017, 38–39). Kaisanlahden ja muiden (2017, 39) mukaan taseen vastaavaa-puoli kuvaa yrityksen muunneltavuutta ja sopeutumiskykyä, kun vastattavaa-puoli esittää pääomarakenteen jakautumista omaan ja vieraaseen pääomaan.

3.5 Kassavirta

Kassavirta kuvaa yrityksen rahoituksellista vahvuutta, eli sitä millä mitalla yritys voi omalla tulovirrallaan kattaa investointeja, velkojen palautuksia ja osinkojen maksua (Wöltje 2005, 73). Kaisanlahden ja muiden (2017, 44) mukaan tilikaudelta on siis tuloksen ja taseen lisäksi laadittava rahoituslaskelma, josta käy ilmi, kuinka varoja on hankittu, sekä miten niitä on käytetty tilikauden aikana. Toisin sanoen rahoituslaskelmasta on voitava lukea liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Tilinpäätöksen voitto/tappio
+ Poistot ja arvokorjaukset
–Tuloista parantavat korjaukset
+Pitkäaikaisten varausten lisäykset
–Pitkäaikaisten varausten vähennykset
 = *Kassavirta*

(Wöltje 2005, 73–74)

Kirjanpitolautakunnan ohjeen mukaan suomalainen kassavirtalaskelma voidaan esittää seuraavalla tavalla (kuva 4):

| | |
|---|------------|
| Liiketoiminnan rahavirta: | |
| Myynnistä saadut maksut | + |
| Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut | + |
| Maksut liiketoiminnan kuluista | - |
| Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja | |
| Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista | - |
| Saadut korot liiketoiminnasta | + |
| Saadut osingot liiketoiminnasta | + |
| Maksetut välittömät verot | - |
| Rahavirta ennen satunnaisia eriä | |
| Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva kassavirta (netto) | +/- |
| Liiketoiminnan rahavirta (A) | +/- |
| | |
| Investointien rahavirta: | |
| Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin | - |
| Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutusvoitot | + |
| Myönnettyt lainat | - |
| Investoinnit muihin sijoituksiin | - |
| Lainasaamisten takaisinmaksut | + |
| Luovutustulot muista sijoituksista | + |
| Saadut korot investoinneista | + |
| Saadut osingot investoinneista | + |
| Investointien rahavirta (B) | +/- |
| | |
| Rahoituksen rahavirta: | |

| | |
|---|------------|
| Maksullinen osakeanti | + |
| Omien osakkeiden hankkiminen | - |
| Omien osakkeiden myynti | + |
| Lyhytaikaisten lainojen nostot | + |
| Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut | - |
| Pitkäaikaisten lainojen nostot | + |
| Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut | - |
| Maksetut osingot ja muu voitonjako | - |
| Rahoituksen rahavirta (C) | +/- |
| | |
| Kassavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+)/vähennys (-) | +/- |
| Kassavarat tilikauden alussa | + |
| Kassavarat tilikauden lopussa | - |
| =Tarkastus | 0 |

Kuva 4 - Kassavirtalaskelma

Kassavirtalaskelmaa laadittaessa on hyvä huomioida se, että lukuja voidaan siirtää suoraan tilinpäätöksestä. Kallungin ja Kytösen (2007, 97) mukaan myynnistä saadut maksut saadaan lisäämällä liikevaihtoon tilikauden alussa olevat myyntisaamiset ja vähentämällä tilikauden lopussa myynniksi kirjatut, avoimena olevat myyntisaamiset. Lisäksi vähennetään edellisellä tilikaudella saadut ennakkomaksut, ja lisätään tarkasteltavalla tilikaudella saadut ennakkomaksut, joita ei ole vielä lisätty myynteihin.

Maksut liiketoiminnan kuluista saadaan Kallungin ja Kytösen (2007, 98) mukaan lisäämällä aine- ja tarvikeostoihin ostovelat tilikauden alussa, vähentämällä ostovelat tilikauden lopussa, vähentämällä ostoista maksetut ennakot tilikauden alussa ja lisäämällä ostoista maksetut ennakot tilikauden lopussa. Esillä olevassa kassavirtalaskelmassa ostojen menoihin on lisätty myös henkilöstökulut, jolloin erään lisätään henkilöstökulut ja ulkopuoliset palvelut, liiketoiminnan muut kulut, sekä siirtovelat tilikauden alussa. Lisäksi summasta vähennetään siirtovelat tilikauden lopussa, sekä siirtosaamiset tilikauden alussa. Summaan lisätään siirtosaamiset tilikauden lopussa, sekä pakolliset varaukset tilikauden alussa ja vähennetään vielä pakolliset varaukset tilikauden lopussa. (Kallunki ja Kytönen 2007, 99.)

Rahoitustuotot ja -kulut saadaan suoraan tuloslaskelmasta, joskin osingot saadaan tilinpäätöksen liitetiedoista. Satunnaiset kulut saadaan niin ikään tuloslaskelmasta. Investoinnit saadaan Kallungin ja Kytösen (2007, 100 – 101) mukaan laskemalla pysyvien vastaavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutos, sekä eliminoimalla poistojen vaikutus. Toisin sanoen pysyvien vastaavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden erään tilikauden lopussa lisätään poistot, vähennetään mahdollinen arvonnkorotus, sekä vähennetään pysyvien vastaavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvo tilikauden alussa.

Myönnettyt lainat saadaan laskemalla taseesta myönnettyjen lainojen erän muutos. Mikäli erä on kasvanut, kirjataan se myönnettyjen lainojen lisäykseksi, mikäli vähentynyt, lainasaamisten takaisinmaksuiksi. Rahoituserien laskeminen on kohtuullisen helppoa, sillä näissä otetaan mukaan vain ne erät, joita ei olla aikaisemmassa vaiheessa vielä huomioitu. Eriä selvittäessä tarkastellaan aina muutosta, eli esimerkiksi pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta tilikauden lopussa vähennetään saman erän arvo tilikauden alussa, jolloin selviää pitkäaikaisen vieraan pääoman muutos. (Kallunki ja Kytönen 2007, 101 – 102.)

3.6 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Niskasen ja Niskasen (2004, 59) mukaan yrityksillä on tilinpäätöksestä ilmoitettavien tunnuslukujen laskennassa mahdollisuus esittää tulos itselleen suosiollisella tavalla, joka ei välttämättä vastaa ulkoisten sidosryhmien tarvetta. Tästä syystä tilinpäätösanalyysia varten on kehitetty menetelmiä, jolla eri menetelmin laaditut tilinpäätökset voidaan oikaista tarpeeksi samanlaiseen muotoon, jotta voidaan hyödyntää samankaltaisia analyysimenetelmiä. Kallungin ja Kytösen (2007, 42) mukaan tuloslaskelman ja taseen oikaisutoimenpiteiden perimmäisenä tarkoituksena on eri yritysten ja eri tilikausien tilinpäätöstietojen muokkaaminen vertailukelpoiksi. Niskasen ja Niskasen (2004, 60) mukaan yritysten mahdollisuus näytettävän tuloksen muokkaamiseen ovat vähentyneet vuosien myötä, mutta edelleen on relevanttia tarkastella tilinpäätöksen oikaisemista. Tilinpäätöksen oikaisemisen lähtökohtana onkin ”tarve jalostaa tilinpäätöstietoa niin, että se parhaiten palvelee analyysin tekijän tarkoitusta”.

Vaikka virallisessa tuloslaskelmassa ei nykyisen kirjanpitolain perusteella esitetä myynti- tai käyttökate, on käyttökate säilytetty yritystutkimusneuvottelukunnan esittämässä oikaistun tuloslaskelman kaavassa. (Niskanen & Niskanen 2004, 61.)

3.6.1 Tuloslaskelman oikaiseminen

Kuvassa 5 esitellään oikaistu tuloslaskelma opinnäytetyön kohteen, eli osakeyhtiömuotoisen kuljetusyrityksen tarpeiden mukaan. Oikaistusta tuloslaskelmasta on jätetty pois henkilöyhtiöitä koskeva laskennallinen palkkakorjaus.

| |
|---|
| OIKAISTU TUOSLASKELMA |
| Liikevaihto |
| Liiketoiminnan muut tuotot |
| LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ |
| Aine- ja tarvikekäyttö |
| Ulkopuoliset palvelut |
| Henkilöstökulut |
| Liiketoiminnan muut kulut |
| Valmisteveraston lisäys/vähennys |
| KÄYTTÖKATE |
| Suunnitelman mukaiset poistot |
| Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä |
| Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset |
| LIIKETULOS |
| Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista |
| Muut korko- ja rahoitustuotot |
| Korko- ja muut rahoituskulut |
| Kurssierot |
| Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset |
| Välittömät verot |
| NETTOTULOS |
| Satunnaiset tuotot |
| Satunnaiset kulut |
| KOKONAISTULOS |
| Poistoeron lisäys/vähennys |
| Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys |
| Muut tuloksen oikaisut |

TILIKAUDEN TULOS

Kuva 5 - Oikaistu tuloslaskelma

Liikevaihto koostuu sekä virallisessa, että oikaistussa, tuloslaskelmassa kirjanpitolain mukaan yrityksen toimintaan kuuluvista myyntituotoista, joista on vähennetty alennukset, arvonlisävero, sekä muut välittömästi myyntiin liittyvät verot (Niskanen & Niskanen 2004, 62). Niskasen ja Niskasen (2004, 63) mukaan liiketoiminnan muut tuotot pitävät sisällään molemmissa tuloslaskelmissa tuotot, jotka liittyvät yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan, sekä ovat luonteeltaan samankaltaisia kuin liikevaihto ja kohtuullisen pysyviä.

Oikaistun tuloslaskelman aine- ja tarvikekäyttö on käytännössä virallisen tuloslaskelman erien uudelleenryhmittelyä. Ulkopuoliset palvelut voidaan siirtää virallisesta tuloslaskelmasta sellaisenaan, ellei niitä ole haluttu virallisessa kaavassa eritellä tarkemmin. Ulkopuoliset palvelut sisältää kaikki sellaiset suoritteet, jotka liittyvät välittömästi tuotannolliseen toimintaan tai myyntiin, mutta on ostettu esimerkiksi alihankintana tai satunnaisena vuokratyönä. Henkilöstökulut taas sisältävät oikaistussa tuloslaskelmassa kaikki muut virallisen tuloslaskelman henkilöstökulujen alakohdat, paitsi vapaaehtoiset henkilöstökulut, jotka kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 63 – 64.) Oikaistussa tuloslaskelmassa Niskasen ja Niskasen (2004, 64) mukaan liiketoiminnan muiden kulujen erä tulee tarkastaa ja selvittää mistä kulut ovat syntyneet. Heidän mukaansa oikaisun tarve syntyy, mikäli muiden kulujen erään on kirjattu myyntitappioita, joiden perusteena on toimialasta luopuminen, tai muu varsinaiseen liiketoimintaan kuulumaton erä. Oikaistussa tuloslaskelmassa nämä erät kirjataan satunnaisiin kuluihin (Niskanen & Niskanen 2004, 64). Käyttökatteen viimeisenä eränä valmisteveraston muutos lasketaan Niskasen ja Niskasen (2004, 65) mukaan lisäämällä valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutokseen virallisen tuloslaskelman Valmistus omaan käyttöön -erä.

Oikaistun tuloslaskelman käyttökatteen jälkeen ilmoitettavissa suunnitelman mukaisissa poistoissa on otettava huomioon se, onko poistot tehty oikeassa suhteessa käyttöomaisuuden määrään ja laatuun. Mikäli näin ei ole, käytetään oikaistussa tuloslaskelmassa elinkeinoverolain sallimia maksimipoistoja suun-

nitelman mukaisina poistoina. Jos oikaisu täytyy tehdä, näkyy se osana oikaistun tuloslaskelman erää muut tuloksen oikaisut. (Niskanen & Niskanen 2004, 65.) Niskasen ja Niskasen (2004, 65) mukaan arvonalentumisella tarkoitetaan jonkin hyödykkeen todennäköisen luovutushinnan pysyvää pientymistä.

Oikaistussa tilinpäätöksessä Niskasen ja Niskasen (2004, 66) mukaan tuotot osuuksista ja muista sijoituksista sisältää virallisen tilinpäätöksen erät tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisyri-tyksissä, sekä tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, erikseen sa-maan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut. Muut korko- ja rahoitustuotot -erä pitää sisällään virallisen tuloslaskelman kaikki korko ja rahoitustuotot, paitsi kurssivoitot, jotka sisällytetään kurssierot -erään. Samoin korko- ja muut rahoituskulut erä sisältää kaikki korkokulut, joista kurssitappiot on siirretty kurssierot -erään. (Niskanen & Niskanen 2004, 67.) Oikaistun tuloslaskelman erä Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset yhdistää virallisen tuloslaskelman pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalentumiset (Niskanen & Niskanen 2004, 68). Niskasen ja Niskasen (2004, 68), sekä Kallungin ja Kytösen (2007, 46) mukaan viimeisenä nettotu-lokseen vaikuttavana eränä ilmoitetaan välittömät verot, jotka sisältävät viralli- sen tuloslaskelman erät tuloverot ja muut välittömät verot, jotka liittyvät tarkas- teltavana olevan tilikauden tulokseen. Heidän mukaansa, mikäli virallisen tu- loslaskelman verot sisältävät aikaisemmilta tilikausilta maksettuja lisäveroja tai mahdollisia veronpalautuksia, täytyy nämä erät oikaista satunnaisiin kuluihin, samoin kuin laskennallisten verosaamisten ja -velkojen erä oikaistaan muihin tuloksen oikaisuihin.

Kokonaistulokseen vaikuttavat erät satunnaiset tuotot ja kulut tarkistetaan tilin- päätöstä oikaistaessa, sillä näiden erien tulisi olla kertaluonteisia ja syntyä jos- takin muusta kuin yrityksen varsinaisesta liiketoiminnasta (Niskanen & Niska- nen 2004, 69).

3.6.2 Taseen oikaiseminen

Oikaistu tase (kuva 6) poikkeaa monin tavoin virallisesta taseesta, sillä oikais- tussa taseessa esiintyy eriä, joita ei virallisessa taseessa esitetä lainkaan ja

toisaalta oikaistussa taseessa yhdistellään monia virallisessa taseessa erikseen esitettäviä eriä (Niskanen & Niskanen 2004, 70).

| Vastaavaa | Vastattavaa |
|--|---|
| <p>Pysyvät vastaavat Aineettomat hyödykkeet Tutkimusmenot Kehittämismenot Liikearvo Muut aineettomat hyödykkeet Aineettomat hyödykkeet yhteensä</p> <p>Aineelliset hyödykkeet Maa- ja vesialueet Rakennukset ja rakennelmat Koneet ja kalusto Muut aineelliset hyödykkeet Aineelliset hyödykkeet yhteensä</p> <p>Sijoitukset Sisäiset osakkeet ja osuudet Muut osakkeet ja osuudet Sisäiset saamiset Muut saamiset ja sijoitukset Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä</p> <p>Leasingvastuukanta</p> <p>Vaihtuvat vastaavat Vaihto-omaisuus Aineet ja tarvikkeet Keskenkäynteiset tuotteet Valmiit tuotteet Muu vaihto-omaisuus Vaihto-omaisuus yhteensä</p> <p>Saamiset Lyhytaikaiset Myyntisaamiset Sisäiset myyntisaamiset Muut sisäiset saamiset Muut saamiset Lyhytaikaiset saamiset yhteensä</p> <p>Rahat ja rahoitusarvopaperit</p> <p>Vastaavaa yhteensä</p> | <p>Oma pääoma Osakepääoma Arvonkorotusrahasasto Muut rahastot Edellisten tilikausien voitto (tappio) Tilikauden voitto (tappio) Pääomalainat Taseen oma pääoma yhteensä</p> <p>Poistoero ja varaukset yhteensä Oman pääoman oikaisut</p> <p>Oikaistu oma pääoma yhteensä</p> <p>Vieras pääoma Pitkäaikainen vieras pääoma Lainat rahoituslaitoksilta Eläkelainat Saadut ennakot Sisäiset velat Muut pitkäaikaiset velat Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä</p> <p>Laskennallinen verovelka</p> <p>Pakolliset varaukset</p> <p>Leasingvastuukanta</p> <p>Lyhytaikainen vieras pääoma Korolliset lyhytaikaiset velat Saadut ennakot Ostovelat Sisäiset ostovelat Muut sisäiset velat Muut korottomat lyhytaikaiset velat Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</p> <p>Oikaistu vieras pääoma yhteensä</p> <p>Vastattavaa yhteensä</p> |

Kuva 6 - Oikaistu tase

3.6.2.1 Vastaavaa puolen oikaiseminen

Kallungin ja Kytösen (2007, 47 – 48) mukaan omaisuuden arvon tulisi mahdollisimman hyvin vastata todellista arvoa. Heidän mukaansa ongelmaksi nousee

se, että yrityksen vuokraama käyttöomaisuus ei näy virallisessa taseessa, jolloin oikaistuun taseeseen tulee lisätä vertailukelpoisuuden saavuttamiseksi leasingvastuukanta, joka lisätään taseen molemmille puolille omana eränään. Leasingvastuukanta on oikaistussa taseessa näytettävä erä, jota ei virallinen tase siis tunne, ja joka kuvaa yrityksen tilinpäätös-/tarkasteluhetkellä tiedossa olevien, tulevana vuosina erääntyvien leasingmaksujen määrää (Niskanen & Niskanen 2004, 75).

Oikaistun taseen vastaavaa-puolen aineettomat hyödykkeet sisältävät vain sellaisia menoja, joista todennäköisesti kertyy tulevana vuosina tuottoa (Niskanen & Niskanen 2004, 71). Niskasen ja Niskasen (2004, 72) mukaan liikearvoa kirjattaessa on huomioitava, että erä voi syntyä yrityskaupan tai fuusion myötä, ja se kirjataan kuluksi vaikutusaikanaan, joka on yleensä korkeintaan viisi vuotta. Aineellisten hyödykkeiden erät saadaan suoraan virallisesta taseesta, joskin oikaistun taseen muut aineelliset hyödykkeet -erä sisältää virallisen taseen erät muut aineelliset hyödykkeet, sekä aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat (Niskanen & Niskanen 2004, 73). Niskasen ja Niskasen (2004, 73) mukaan oikaistussa taseessa sijoituksia on siistitty yhdistämällä virallisen taseen erät osuuksista ja saamisista saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteisyryyksiltä, sekä yhdistämällä muihin saamisiin ja sijoituksiin myös virallisen taseen pitkäaikaisiin saamisiin kuuluvat erät.

Vaihto-omaisuudessa oikaistu tase eroaa virallisesta taseesta muun vaihto-omaisuuden ja ennakkomaksujen yhdistämisellä. Lyhytaikaiset saamiset oikaistaan samoin yhdistelemällä erät saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteisyryyksiltä sisäisiksi myyntisaamisiksi ja muiksi sisäisiksi saamisiksi. Lopuksi oikaistaan muut saamiset yhdistämällä virallisen taseen erät lainasaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset. (Niskanen & Niskanen 2004, 75 – 76.)

3.6.2.2 Vastattavaa puolen oikaiseminen

Niskasen ja Niskasen (2004, 77) mukaan vastattavaa puolen oman pääoman eristä osakepääomaa ei ole tarpeen oikaista, vaan se saadaan suoraan virallisesta taseesta. Samoin oikaisutarvetta ei liity arvonkorotusrahaston, muiden

rahastojen ja kertyneiden voittovarojen eriin. Tilikauden tulos kertoo yrityksen virallisen tilinpäätöksen mukaisen voiton tai tappion, ja sitä voikin olla tarpeen oikaista, mikäli yritys on soveltanut niin sanottua ennakko-osingon kirjausmenettelyä, eli kirjannut kuluvalta tilikaudelta jaettavan osingon osingonjakovelaksi ja vähentänyt vastaavan summan omista pääomista. Tällöin osingonjakovelka lisätään oikaisuvaiheessa takaisin voittovarioihin. Oikaistussa taseessa olevat pääomalainat kuuluvat omaan pääomaan, kun ne virallisessa taseessa ilmoitetaan omana eränään. (Niskanen & Niskanen 2004, 77 – 79.)

Poistoerot tarkoittavat kirjanpidon poistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen välistä erotusta, ja se on luonteeltaan vapaaehtoinen, eikä koskaan negatiivinen (Niskanen & Niskanen 2004, 79). Niskasen ja Niskasen (2004, 80) mukaan vapaaehtoisia varauksia voivat olla esimerkiksi investointivaraukset ja niitä kohdellaan oikaisujen mukaan samalla tavoin kuin poistoeroa, sillä myös niihin sisältyy laskennallista verovelkaa. Oikaistun taseen oman pääoman oikaisut koostuvat sellaisista eristä, joilla virallisen taseen omaisuuseriä tai velkoja on oikaistu muualla analyysin yhteydessä (Niskanen & Niskanen 2004, 80).

Oikaistun taseen vieras pääoma poikkeaa virallisen taseen vieraasta pääomasta pakollisten varausten ja aikaisemmin jo vastaavaa puolelle kirjatun leasingvastuukannan verran (Niskanen & Niskanen 2004, 80). Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kirjataan määritelmien mukaan kaikki sellainen vieras pääoma, joka erääntyy maksettavaksi myöhemmin kuin yhden vuoden sisään. Oikaistun taseen pitkäaikaisen vieraan pääoman erään lainat rahoituslaitoksilta, on yhdistetty virallisen taseen erät lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, sekä vaihtovelkakirjalainat. Niskasen ja Niskasen (2004, 81) mukaan laskennallinen verovelka on erä, johon siirretään yhtiöverokannan mukainen osuus poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista. He kirjoittavat myös, että pakollisilla varauksilla oikaistussa taseessa tarkoitetaan menoja, joihin yritys on sitoutunut, mutta joihin ei liity tulonodotuksia.

Niskasen ja Niskasen (2004, 82) mukaan lyhytaikainen vieras pääoma on sellaista velkaa, jonka takaisinmaksuaika on korkeintaan yksi vuosi. Heidän mukaansa oikaistussa taseessa korolliset lyhytaikaiset velat sisältävät virallisen taseen lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat,

eläkelainat, rahoitusvekselit, ja muiden velkojen korollinen osuus. Oikaistun taseen sisäiset ostovelat yhdistävät velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille, joista ostovelkoihin kuulumaton osuus siirretään erään muut sisäiset velat (Niskanen & Niskanen 2004, 82). Virallisen taseen muut velat ja siirtovelat oikaistaan eräksi muut korottomat lyhytaikaiset velat.

4 TOIMEKSIANTAJAN KUVAUS

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Pohjois-Pohjanmaalla toimiva kuljetusyritys X, joka keskittyy pääasiassa suurelementtien ja kappaletavaran kuljettamiseen kotimaassa, mutta tarvittaessa kuormia kuljetetaan myös Ruotsiin, sekä Norjaan. Yritys X on pienyritys, joka on toiminut alalla jo useamman vuosikymmenen. Yritysmuoto muuttui vuonna 2017 kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi, josta johtuen yrityksen kannattavuudesta on ollut vaikea saada viime vuosina selvää. Yhtiömuodonmuutoksessa nykyinen osakeyhtiö osti koko yritystoiminnan y-tunnusta myöten kommandiittiyhtiön yrittäjältä, jolloin yrityksen tulosrakenne painui reilusti tappiolle. Työn tarkoituksena on selvittää yrityksen tämänhetkinen taloudellinen tilanne. Samalla pyritään pohtimaan tulevaisuudennäkymiä nykyisillä resursseilla, sekä esittämään tarvittaessa erilaisia kehitysehdotuksia, joilla kannattavuutta voitaisiin parantaa tai seurata.

Opinnäytetyön tarkoituksena on siis analysoida yrityksen kannattavuutta tilinpäätösasiakirjojen, sekä muun saatavilla olevan aineiston perusteella tilikausilta 2018 – 2020. Yrityksellä on kalenterivuodesta poikkeava tilikausi 1.3.20X0 – 28.2.20X1. Yrityksen johto haluaa selvittää, mitkä asiat vaikuttavat tällä hetkellä kannattavuuteen negatiivisesti ja mitkä positiivisesti, sekä millä tavoin kannattavuuden seuranta voisi parantaa. Tavoitteena on muodostaa selkeä kuva yrityksen tämänhetkisestä kannattavuudesta, sekä laatia kehitysehdotuksia tulevaisuuden kannattavuusseurantaan. Tämä työ keskittyy osakeyhtiön saatavilla olevan tiedon analysointiin, ja siitä rajataan pois kommandiittiyhtiöaikaiset tilinpäätöstiedot.

Yrityksen taloudellinen tilanne on kohentunut kohtuullisen tasaisesti yhtiömuodonmuutoksen tappiosta, ja tämänhetkinen taloudellinen tilanne on jokseenkin positiivinen huolimatta vallitsevasta pandemia-tilanteesta. Yrityksen tuloslas-

kelma on positiivinen, eikä yrityksellä ole erääntyneitä ostovelkoja. Tällä hetkellä yrityksen kannattavuutta tarkastellaan yrityksen kirjanpitoimiston tarjoaman ohjelman avulla. Yrityksen johto seuraa ensisijaisesti kuukausittaista tuloraportointia ja varsinkin tilikauden voittoa tai tappiota, sekä käyttökatetta. Tuloraportointi vastaa tilinpäätöstasoista raportointia. Toisena seurannan kohteena on kustannuspaikkakohtainen tuloseuranta, joka tarkoittaa käytännössä yhdistelmäkohtaista tulosta tai tappiota. Yrityksen kirjanpidosta huolehtii Talenom Oyj, joka tarjoaa yrityksen käyttöön tarvittavat taloushallinnon ohjelmat.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyön tutkimuksen toteutuksessa käytettävää lähestymistapaa, sekä aineiston hankintaa ja analysointivaihetta. Tutkimukseen tarvittavaa aineistoa saatiin sekä valmiina, että haettiin ja tuotettiin erilaisten käytössä olevien järjestelmien kautta. Järjestelmiä esitellään aineiston hankintaa käsittelevässä alaluvussa.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tämän työn tutkimuksellinen lähestymistapa on tapaustutkimus. Menetelmä sopii työn tarkoitukseen, sillä tutkimuksen tavoitteena on kyseisen tapauksen syvällisen kokonaiskuvan ja ymmärryksen muodostaminen, sekä lopputuloksena kehitysehdotusten esittely, mutta tutkimuksesta ei pyritä muodostamaan yleistyksiä (Kananen 2013, 57). Kanasen (2017, 35) mukaan kvalitatiivinen tutkimusote mahdollistaa tutkittavan ilmiön syvällisen ymmärtämisen ja kuvaamisen. Hänen mukaansa laadullisessa tutkimuksessa aineistoa analysoidaan jatkuvasti aineiston keruun yhteydessä. Vaikka kyseessä on tapaustutkimus, pyritään tutkimuksessa hyödyntämään laadullista otetta.

Menetelmä sopii työhön, sillä tarkoituksena on kyseisen yrityksen todellisen taloustilanteen hahmottaminen, sekä vastaaminen tutkimusongelmaan kuinka kannattavuuden seuranta voisi parantaa, eikä se onnistu muilla keinoin, kuin virallisen ja vahvistetun tiedon analysoinnilla. Opinnäytetyön tuloksista on huomioitava, että saadut tulokset eivät ole yleistettävissä tutkimuksen tapauksellisuuden ja toimialan erityspiirteiden vuoksi.

5.2 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto saadaan toimeksiantajalta sähköisessä muodossa. Tässä opinnäytetyössä käytettävä tutkimusaineisto sisältää yrityksen tilinpäätösaineistoa, jonka vuoksi suurin osa aineistosta on merkitty salassa pidettäviksi. Liitetietoihin voidaan liittää vain sellaiset tiedot, jotka ovat julkisia, ja jotka on käsitelty siten, että niiden perusteella ei ole mahdollista yksilöidä yritystä.

5.2.1 Aineiston hankinta

Tutkimusaineistoa hankitaan kvalitatiivisin keinoin keräämällä tarvittavat dokumentit analysointia varten. Aineistoa kerätään sekundäärisestä, eli olemassa olevasta, materiaalista, jota voidaan hyödyntää sellaisenaan (Kananen 2017, 82–83). Sekundääristä aineistoa ei ole siis tuotettu tutkimusta varten, vaan ne ovat jo valmiina olemassa ja niitä voidaan käyttää sellaisenaan tutkimusmateriaalina (Kananen 2017, 121–122). Empiiristä aineistoa on siis tarkoitus kerätä kvalitatiivisilla, eli laadullisilla menetelmillä yrityksen dokumenteista. Tarkastelun kohteena olevat dokumentit ovat pääasiassa yrityksen tilinpäätöstiedot ja muu kirjanpitoaineisto tilikausien 2018 – 2020 ajalta.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa voidaan hankkia kirjallisten dokumenttien ja tallenteiden lisäksi havainnoimalla, sekä esimerkiksi teemahaastatteluiden ja erilaisten kyselyiden avulla (Kananen 2017, 67; 2013, 77). Kanasen (2013, 77) mukaan tapaustutkimuksessa vastaus tutkimusongelmiin kerätään eri lähteistä, jolloin kokonaiskuva rakentuu palapelinomaisesti yhtenäiseksi suureksi ja syvälliseksi kokonaisuudeksi. Kokonaiskuvan saavuttamiseen vaadittavat osat liittyvät tapaustutkimuksessa luotettavuuskysymykseen, sillä uskottavuutta tukee eri lähteistä saatavien tietojen samanlaisuus, jotka vahvistavat esitettyjä väitteitä (Kananen 2013, 77 – 78).

Tapaustutkimuksessa tulee Kanasen (2013, 78 – 79) mukaan suunnitella tiedonkeruu, sillä tutkimusstrategia perustuu eri tutkimusaineistoihin ja ennakkosuunnittelu nopeuttaa analyysivaihetta ja ehkäisee aineistotulvan ongelmavaihtuksia. Tapaustutkimuksessa onkin järkevää Kanasen (2013, 79) mielestä tulkita aineistoa heti keräämisen käynnistyttyä, jolloin keruu voidaan lopettaa

saturaatiovaiheessa, eli vaiheessa jossa aineisto alkaa toistaa itseään, tai vaiheessa jolloin aineiston katsotaan takaavan riittävän todistusaineiston, eli evidenssin, tulosten luotettavalle esittämiselle.

Aineiston hankinta suoritettiin keräämällä yrityksen kirjanpidon tiedot kahden eri tilitoimiston tarjoamista arkistoista. Yrityksen taloushallintoa hoiti 1.3.2019-29.2.2020 Accountor Oy, jonka aikainen kirjanpito noudettiin Procountor-ohjelmasta, sekä yrityksen johdolta. Aikaisempien käsiteltävänä olevien tilikausien kirjanpidon tiedot saatiin yrityksen johdolta CD-muodossa, jonka Talenom Oyj oli heille toimittanut.

Aineiston hankinnan yhteydessä esiin nousi Talenom Oyj:n tarjoama liiketoimintatiedon hallintaan kehitetty ohjelma, Business Intelligence, jonka avulla kirjanpidossa jo olemassa olevaa taloustietoa voidaan jalostaa asiakkaan omalla tiedolla. Tällä tavoin voidaan parantaa esimerkiksi kustannusyksikköjen seuranta, sekä selvittää tarkemmin tulojen ja kustannusten jakautumista. (Talenom Oyj 2020, 5.) Opinnäytetyön yrityksellä on käytössään Business Intelligence Lite, jonka peruseräraportti kattaa yleiset talouden tunnusluvut, kasvun ja kannattavuuden muutokset, sekä kassan suuruuden ja -ennusteen.

BI-ohjelmaan kirjattiin tietoa yrityksellä käytössä olevasta työaikaseurantaohjelmasta Ecoweb Managerista, josta voidaan noutaa esimerkiksi kustannuspaikkakohtaisia matkatietoja. Ecoweb Manager on helppokäyttöinen työajan seurantaohjelma, josta voidaan hakea työaikatiedot palkanlaskentaa varten. Ohjelma on suunniteltu kuljetusyritysten tarpeisiin, sillä sen avulla voidaan tulostaa TES:sin mukaiset työtuntiraportit erittelyineen. Ohjelma muun muassa ilmoittaa kuljettajalle lakisääteiset tauot ja lepoajat, sekä varoittaa ajoajan ylityksistä, tuottaa ajotavasta ja kulutuksesta raportit, näyttää kunkin ajoneuvon sijainnin kartalla, toimii viestikanavana ajojärjestelijän ja kuljettajan välillä, pitää kirjaa huolloista, sekä helpottaa kustannusseuranta ja työvuorosuunnittelua (AddSecure 2020).

5.2.2 Aineiston analyysi

Analyysimenetelmänä käytetään sisältöanalyysia, eli dokumenttianalyysia, jossa kerätty aineisto pilkotaan asiasisällöiksi ja yhdistetään uudelleen hyväksi

kuvaukseksi ilmiöstä. Aineistoa analysoidessa on tarkoitus hyödyntää induktiivista otetta, eli tarkoitus on katsoa mitä aineistosta löytyy, toisin sanoen lähestymistapa on aineistolähtöinen. (Kananen 2013, 103 – 110.) Aineistonkeruun jälkeen aineiston tulisi pitää sisällään vastaukset tutkimuskysymyksiin, ja vastaus tulisi saada esiin analyysivaiheessa. (Kananen 2017, 69)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston kerääminen ja aineiston analyysi kulkevat käsi kädessä, jolloin sekä keräys, että analyysimenetelmät on hyvä miettiä etukäteen (Kananen 2013, 79). Analyysivaiheessa kerättyä aineistoa yhteismitallistetaan, jolloin eri aineistomuodot saatetaan yhteen muotoon, esimerkiksi tekstiksi. Yhteismitallistamisen jälkeen aineistoa koodataan, eli tiivistetään, jolloin kerätylle aineistolle esitetään tutkimuskysymykset ja aineistosta etsitään ne tekstikokonaisuudet, jotka liittyvät tutkittavaan ilmiöön. Tiivistämisen jälkeen aineisto luokitellaan, jolloin katsotaan mitkä tiivistelmät muodostavat oman ryhmänsä ja samalla yhtenäisen vastauksen tutkimusongelmaan. (Kananen 2017, 131 – 132.) Kananen (2017, 133) mukaan analyysivaihetta seuraa lähes aina uusi täydentävä aineistonkeruuvaihe niin kauan, että aineisto saavuttaa joko saturaatiovaiheen, tai evidenssin tulosten luotettavuudelle.

Analysointivaiheessa muodostettiin käsiteltäviltä tilikausilta oikaistut tuloslaskelmat (Taulukko 1), sekä oikaistut taseet (Taulukko 2), jotka yhdistettiin vertailua helpottamaan samoihin taulukoihin. Taulukoiden perusteella laadittiin kannattavuuden tunnusluvut tilikausittain omaan taulukkoonsa 3. Lisäksi muodostettiin kassavirtalaskelmat (Taulukko 4) olemassa olevan tiedon perusteella, joskin laskelmissa ei huomioitu limiittitilejä, jolloin laskelmat saatiin valmiiksi vain viimeisimmältä tilikaudelta, jolloin yritys oli saanut yritysmuodonmuutoksesta johtuvat tappiot katettua, ja kyennyt kattamaan menot ja lainojen lyhennykset tuloksella, eikä liiketoiminnan ostamiseen nostetulla lainalla.

Aineiston analysoinnin yhteydessä Ecoweb:istä noudettiin kuluneen vuoden toteutuneet kilometrit kustannuspaikoittain, jonka jälkeen ne lisättiin BI-ohjelmaan, jotta voitiin selvittää todelliset kustannukset kustannuspaikoittain, sekä matkaa kohden. BI-ohjelman perusteella saatua dataa pyritään analysoimaan

sen perusteella, hyödyttääkö ohjelman käyttö kannattavuusseurantaan ja antaaako se yrityksen käyttöön lisähyötyä erilaisten ennusteiden ja tavoitteiden laatimiseen.

6 TULOKSET TÄMÄNHETKISESTÄ KANNATTAVUUDESTA JA TULEVAISUUDEN SEURANNASTA

Tutkimuksen aikana muodostetut taulukot 1 – 4, sekä ohjelmista haettujen tietojen perusteella aikaansaadut erilaiset kuvaajat muodostavat hyvän kuvan opinnäytetyön aiheena olevan yrityksen kannattavuudesta. Tutkimusajanjaksoilta tilikausilta 2018 – 2020 saatujen tilinpäätösaineistojen avulla laaditut taulukot tuovat esiin sen, että yrityksen kannattavuus on lähtenyt yritysmuodonmuutoksesta aiheutuneista tappioista kohtuulliseen tasaiseen nousuun, ja yritys on jo viimeisen tilikauden 2020 aikana onnistunut kääntämään suhteellisen velkaantuneisuusasteen laskuun, sekä alkanut kerryttää positiivista omaa pääomaa (Taulukko 3). Samalla voidaan kassavirtalaskelmien (Taulukko 4) perusteella todeta yrityksen kyenneen rahoittaa toimintaansa, sekä lyhentää lainojaan liiketoiminnasta saatavalla rahavirralla. Tämän luvun alaluvuissa pyritään vastaamaan tutkimusongelmiin tukeutuen tutkimuksesta aikaansaatuihin aineistoon.

6.1 Mitkä asiat vaikuttavat yrityksen kannattavuuteen

Aineiston analysointi aloitettiin tutustumalla olemassa olevaan materiaaliin, ja selvittämällä mahdollisia syitä tuloslaskelmien ja taseiden luvuille, sekä tarkastelemalla aineiston perusteella muodostettujen tunnuslukujen merkitystä. Opinnäytetyön ensimmäinen tutkimusongelma oli, mitkä asiat vaikuttavat yrityksen kannattavuuteen. Tutkimusongelmaan haettiin vastausta perehtymällä aineiston hankinnan aikana laadituista taulukoista. Taulukoiden (Taulukko 1) perusteella yritys on joutunut tilikaudella 2019 investoimaan muita tilikausia enemmän aine- ja tarvikekäyttöön, ja tuloslaskelman tarkastelun perusteella suuremmat kustannukset ovat johtuneet polttoainekustannusten kasvusta. Tappiollisena tilikautena on hyödynnetty muita tilikausia vähemmän ulkopuolisia palveluja, mikä heijastuu suoraan henkilöstökustannuksiin, jotka ovat edellisessä tilikauteen verrattuna korkeammat, vaikka keskimääräinen henkilöstö on ollut sama. Tarkastelujakson viimeisenä tilikautena yritys on kasvattanut lii-

kevaihtoon, joka näkyy kustannuksien kasvuna. Kuitenkin aine- ja tarvikekäyttö on pienempi kuin tarkastelujakson muina tilikausina. Tämä johtuu tuloslaskelman mukaan korjaus- ja huoltotarvikkeiden pienemmästä tarpeesta – yli 100 tuhatta euroa verrattuna edelliseen tilikauteen.

Taulukon 1 perusteella yrityksen käyttökate on ollut koko tarkastelujakson ajan positiivinen, mutta suunnitelman mukaiset poistot ovat kääntäneet yhtenä aikaisempana vuonna liiketuloksen tappiolliseksi, toisaalta yhtiömuodon muutosta seurannut vuosi on tuottanut yritykselle voittoa. Oikaistujen tuloslaskelmien (Taulukko 1) tarkastelu ei kerro, miksi yritys on tarkastelujakson ensimmäisenä vuonna tehnyt voittoa, seuraavana yli 50 tuhatta euroa tappiota ja kolmantena 166 tuhatta euroa voittoa. Tämän vuoksi laadittiin oikaistut taseet (Taulukko 2), joita tarkastellessa selvisi, että yritys on investoinut ensimmäisenä vuonna kalustoon, jota varten se on nostanut vierasta pääomaa. Vieraan pääoman lisäksi yrityksellä on ollut käytössään limiittitili, jota se on käyttänyt voidakseen maksaa ostovelat ja muut vaadittavat kulut ajoissa. Tarkastelujakson viimeisenä vuonna yritys on onnistunut kääntämään oman pääoman positiiviseksi, sekä kattamaan kaikki menot, sekä vieraan pääoman lyhennykset myynnistä saaduilla varoilla.

Tarkastelujakson viimeisenä vuonna henkilöstökulut ovat olleet korkeammat, kuin muina tilikausina, vaikka henkilöstöä on ollut keskimäärin yhden työntekijän verran vähemmän. Yrityksen johtohenkilöstön kertoman mukaan muina tilikausina on ollut hieman enemmän vaihdunutta henkilöstössä, kuin viimeisenä, jolloin viimeisimmän tilikauden palkkakustannuksien nousu voidaan selittää muun muassa pitkäaikaisten työntekijöiden palkankorotuksilla. Henkilöstökulujen lisäksi kuljetusyrityksen yksi merkittävimmistä liikevaihtoon suoraan verrannollisista kulueristä on poltto- ja voiteluaineet.

Taulukossa 3 on laadittu taulukoiden 1 ja 2 perusteella kannattavuuteen vaikuttavia tunnuslukuja, joiden analysointi osoittaa yrityksen onnistuneen kääntämään kehityksen hyvään suuntaan. Kaikkien tunnuslukujen perusteella yritys on onnistunut kasvattamaan omaa pääomaansa tarkastelujakson viimeisellä tilikaudella, tekemään positiivista tulosta, sekä pienentämään velkaantuneisuusastettaan. Lisäksi yrityksen pääoman kiertonopeus on kasvanut, myyntisaamisista saadaan tuloja kohtuullisella aikavälillä ja ostovelat saadaan

maksuun huomattavasti aikaisemmin kuin tarkastelujakson alussa. Edellisen kappaleen henkilöstökuluihin viitaten tilikauden 2020 aikainen henkilöstö on kyennyt tuottamaan suurempaa tulosta per henkilö kuin aikaisempina tilikausina, vaikka henkilöstöä onkin ollut suhteessa vähemmän.

Taulukossa 3 ensimmäisenä esitellään käyttökateprosentti, joka on tarkastelujakson viimeisellä tilikaudella parantunut huomattavasti aikaisempiin tilikausiin nähden. Yrityksen liikevaihdosta on viimeisellä kaudella jäänyt yli 10 prosenttia kattamaan pääomakuluja, sekä tuottamaan tulosta. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti on tarkastelujakson viimeisellä kaudella pudonnut niin, että oman pääoman tuotto prosentti on positiivinen negatiivisen sijaan. Tilanne ei vielä tavoitearvojen suhteen ole optimaalinen, vaan tilannetta voidaan luokitella heikoksi. Taulukon perusteella suunta on kuitenkin hyvä, mikäli yrityksen tuloskasvu säilyy ennallaan. Taulukon 3 perusteella myös yrityksen liikevoitto ja nettotulos prosentit ovat parantuneet tarkastelujakson aikana.

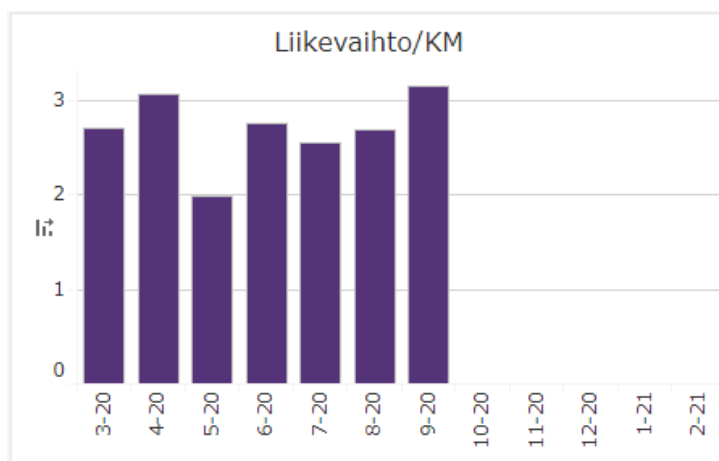
Taulukon 3 mukaan yrityksen Quick ratio ja Current ratio ovat olleet tarkastelujakson aikana suhteellisen samat. Molemmat olivat tarkastelujakson viimeiselläkin tilikaudella alle 0,5 joka tarkoittaa molempien mukaan erittäin heikkoa tilannetta. Yrityksen gearing-tunnusluku oli tarkastelujakson alussa 0,62 ja lopussa 0,43. Tämä tarkoittaa nettovelkaantumistasen pienentyneen 0,19 yksikköä. Tämä voidaan todentaa myös suhteellisen velkaantuneisuusprosentin muutoksella, jonka mukaan yrityksen tunnusluku on pienentynyt tarkastelujakson aikana 12,6 prosenttiyksikköä. Kiertonopeuksien arvoja tarkasteltaessa voidaan todeta kaikkien pääoman kiertonopeuksien parantuneen tarkastelujakson aikana.

Yrityksen nettokäyttöpääoma on niin ikään parantunut tarkastelujakson aikana. Kaikkien tunnuslukujen paraneminen voitaneen selittää liikevaihdon kehitysprosentin arvoilla, jonka mukaan yrityksen tarkastelujakson viimeisen kauden liikevaihdon kehitysprosentti oli 12,1 %, kun vastaava luku edellisellä kaudella oli 0,4 %. Taulukon 3 mukaan tarkastelujakson viimeisellä tilikaudella liikevaihto henkilöä kohden oli noin 230 tuhatta euroa, kun edellisillä kausilla sama luku oli 188 – 189 tuhatta euroa, eli noin 22 % pienempi. Henkilöstökulut

henkilöä kohden olivat nousseet hieman pienemmässä suhteessa (keskimäärin 19 %), joskin henkilöstökulujen suhteellinen osuus liikevaihdosta oli säilynyt lähes samana kaikilla tarkastelujakson tilikausilla.

6.2 Kuinka kannattavuuden seuranta tulisi parantaa

Kannattavuuden seurannan parantaminen vaatii ymmärrystä siitä, mitkä seikat kannattavuuteen vaikuttavat, kuinka niihin voidaan vaikuttaa, sekä mitkä tunnusluvut vastaavat mihinkäkin yrittäjän tarpeeseen seuranta ajatelleen. Kannattavuuden seuranta voisi parantaa esimerkiksi hyödyntämällä aiemmin mainittua BI-ohjelmaa, johon on noudettu toteutuneet kilometrit kustannuspaikoittain. Ohjelmasta on mahdollista seurata esimerkiksi liikevaihtoa/km (kuva 7), käyttökate/km, sekä kustannuksia/km joko yleisesti tai ajoneuvokohtaisesti. Tilikaudelta 2021 on saatu tämän opinnäytetyön tekovaiheessa valmiiksi kuvissa esillä olevien kuukausien kirjanpito. Edellisten tilikausien kuvaajien muodostaminen ei ollut mahdollista, joten tätä ohjelmaa voitaneen hyödyntää tulevaisuudessa. Kannattavuuden seurantaan kuvaajat antavat hyödyllistä tietoa esittämällä, kuinka liikevaihto on jakautunut ajettujen kilometrimäärien mukaan kuukausittain, kuinka käyttökate on vaihdellut kuukausittain, sekä mistä kustannukset ovat peräisin. BI:n kautta on myös mahdollista vertailla yrityksen tilannetta koko toimialaan, tehdä kustannuspaikkavertailua, sekä seurata kustannusten kehitystä kustannuspaikoittain. Toimialavertailuista otettiin esimerkiksi kuva 8, jossa on kuvattu kuljetusalan myyntikateprosentin toimialavertailu kuluvalta tilikaudelta.



Kuva 7 – Liikevaihto/km tilikausi 2021



Kuva 8 – Myyntikateprosentin toimialavertailu tilikausi 2021

Toinen kannattavuuden seurantaan helpottava työkalu löytyy myös BI-ohjelmasta, josta löytyvät kirjanpidon raportit, sekä niiden perusteella automaattisesti laadittuja kuvaajia. BI:stä löytyvät siis samat tiedot, kuin kirjanpidon puolelta, mutta havainnollistetussa muodossa. Ohjelma laatii myös automaattisesti tunnuslukuja, jotka laadittiin tutkimusvaiheessa opinnäytetyössä tutkittavilta tilikausilta aineiston keräys ja analysointivaiheessa erilliseen taulukkoon 3. BI laatii tunnuslukuja tuloksen rakenteesta, pääomarakenteesta, sekä rahoituksen riittävydestä. Lisäksi BI ilmoittaa vertailua helpottaakseen muutoksen edelliseen tilikauteen. BI laatii myös rahavirtalaskelmat kirjanpidon tietojen perusteella, jolloin tietoa voidaan hyödyntää investointipäätöksiä tehtäessä. Käytännössä siis kannattavuuden seuranta voidaan parantaa perehtymällä tarkemmin Business Intelligence -ohjelmaan, syöttämällä sinne tarvittavat tiedot säännöllisesti, sekä seuraamalla erilaisia kuvaajia ja laskelmia aikaisempaa tarkemmin.

Viimeisenä ehdotuksena kannattavuuden seurantaan on Ecoweb Manager -ohjelman hyödyntäminen säännölliseen ajotavan- ja polttoaineen kulutuksen seurantaan. Ohjelman avulla yrityksen johto saa ajantasaista tietoa siitä, millä eroja eri kuljettajien ajotavoissa ja ajoneuvoyhdistelmien kulutuksessa on. Taloudellisen ajon kannattavuus vaikuttaa suoraan tulokseen pienentämällä poltto- ja voiteluaineiden kuluerää.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET, TOIMENPIDESUOSITUKSET JA LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI

Tässä luvussa käsitellään tutkimustuloksista nousevia johtopäätöksiä, sekä niiden perusteella toimenpidesuosituksia ja -ehdotuksia, joita yrityksen johto voisi mahdollisesti hyödyntää tulevaisuudessa. Lisäksi avataan luotettavuus-tarkastelun käsitteitä, sekä arvioidaan tutkimuksen yleistettävyyttä ja luotettavuutta.

7.1 Johtopäätökset ja toimenpidesuosituksset

Tulosten perusteella yrityksen taloudellinen tilanne on parantunut tarkastelujakson aikana. Yritys on onnistunut kasvattamaan omaa pääomaa, pienentämään vieraan pääoman eriä, sekä rahoittamaan toimintansa liiketoiminnasta saatavilla tuloilla. Tarve opinnäytetyön kannattavuustarkasteluun nousi yritysmuodon muutoksen aiheuttamasta pääomarakenteen muutoksesta: Aikaisemmin kommandiittiyhtiönä toiminut kohtuullisen omavarainen yritys muuttui vahvasti vieraalla pääomalla rahoitetuksi yritykseksi. Oikaistujen tuloslaskelmien ja taseiden, kannattavuuden tunnuslukujen ja kassavirtalaskelmien perusteella voidaan sanoa yrityksen kannattavuuden kääntyneen kasvuun. Mikäli trendi säilyy samana ja vierasta pääomaa saadaan lyhennettyä edes saman verran kuin tilikauden 2019 loppuun mennessä samalla, kun poistot yrityksen kalustosta tehdään maksimipoistojen mukaan ja saamiset ovat tilikauden lopussa suhteellisen samat, kuin edellisinä tilikausina, voidaan yrityksen gearing -luvulle saada tilikauden 2021 lopussa arvo 0,18 – 0,31. Mikäli gearing -luku liikkuu tällä arvovälillä, voidaan yritystä Kaisanlahden ym. (2017, 199) mukaan pitää kohtuullisen vakavaraisena, ja mahdollisesti muutaman vuoden sisään erittäin vakavaraisena. Yrityksen kannattavuutta voidaankin siis parantaa kasvattamalla omaa pääomaa lyhentämällä vierasta pääomaa. Tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, että tulevia investointeja pitää siirtää sellaiseen ajankohtaan, jossa vieraan pääoman lisäys ei aiheuta pääomarakenteiden muutosta negatiiviseksi oman pääoman suhteen.

Tämän hetken tilanteessa voisi siis olla hyvä olla laatimatta suurempia investointisuunnitelmia, vaan keskittyä olemassa olevan kaluston kunnon ylläpitoon ja vakavaraisuuden parantamiseen. Jos yritys aikoo kasvattaa liikevaihtoaan

tai tehdä sopimuksia uusien toimijoiden kanssa, voi olla aiheellista arvioida, riittääkö yrityksen nykyinen kuljetuskapasiteetti, vai olisiko investointipäätöksille kuitenkin aihetta. Lukuun 6.1 viitaten yrityksen kannattavuuteen vaikuttaa merkittävästi toimiva ja hyväkuntoinen kalusto, jonka huoltotarpeet ovat pienet. Tutkimuksen ulkopuolelle jätettiin tämänhetkisen kaluston maksusuunnitelmat ja -aikataulut, sekä leasing-sopimukset päättymisaikatauluineen. Jos kuitenkin investointipäätöksiä tehdään, olisi hyvä pohtia tulisiko uutta kalustoa hankkia uusimalla olemassa olevan kaluston sopimuksia, ostaa leasing -kauden jälkeen kalusto jäännösarvolla, vai laatia sopimus täysin uudelle kalustolle. Mikäli yritys hankkii uutta kalustoa omaksi, vaikuttaa hankinta taseeseen kasvattamalla kalustoa, sekä pitkä- että lyhytaikaista vierasta pääomaa. Uusi kalusto kirjataan vaikutusaikanaan poistoina, jolloin sen avulla voidaan vaikuttaa verotettavaan tulokseen pienentävästi.

Tämänhetkinen yleinen taloudellinen tilanne ei välttämättä kannusta suuriin investointeihin, sillä Erkkilä (2020) kirjoittaa artikkelissaan Suomen Kuljetus ja Logistiikka (SKAL) ry:n varoituksesta, jonka mukaan lähes viidennes kuljetusyrittäjistä pitää konkurssia todennäköisenä tai varmana korona-pandemian aiheuttamien vaikutusten vuoksi. Lisäksi Tilastokeskuksen (2020) tuoreimman tieliikenteen tavarankuljetuksia koskevan julkistuksen mukaan vuoden 2020 toisella neljänneksellä, jolla korona-pandemian vaikutukset Suomessa alkoivat toden teolla, kuorma-autoliikenteen tavaratoimitukset pienenivät 3 prosentilla edeltävän vuoden vastaavaan vuosineljännekseen. Koska alalla tilanne on huono, voivat pankit olla haluttomia rahoittamaan kaluston uusimista. Vaikka tutkimuksen kohteena olevassa yrityksessä pandemia ei ole tähän (11/2020) mennessä aiheuttanut juurikaan muutoksia tai toiminnan hidastumista, ei negatiivisia vaikutuksia ole poissuljettu tulevaisuudessa, sillä koronan vaikutus suurimpien asiakkaiden liiketoimintaan odotetaan tapahtuvan takautuvasti, jolloin vaikutukset ulottuvat myös tutkimuksen yritykseen.

Mahdollisten pandemian aiheuttamien rahoitusongelmien vuoksi investoinnit voisi olla hyvä toteuttaa leasing- rahoituksella. Leasing-rahoitusta voi olla helpompaa saada, vaikka Erkkilän (2020) artikkelin perusteella rahoittajat voivat pitää kuljetusalan investointeja riskinä. Leasing-rahoituksen saaminen voi kuitenkin olla helpompaa kuin lainan. Tätä rahoitusmuotoa tukee myös se, että

leasing-lyhennykset luokitellaan vuokraksi, jolloin ne näkyvät suoraan tuloslaskelmassa liiketoiminnan kuluina. Leasing- rahoituksella hankittua kalustoa ei kirjata taseeseen kalustoon, eikä siitä tarvitse tehdä poistoja, jotka rasittaisivat tulosta. Rahoituksella hankittu kalusto kirjataan kuitenkin taseeseen tai liitetietoihin leasingvastuina. Yleensä rahoituksella hankittu kalusto on mahdollista lunastaa sopimuskauden jälkeen jäännösarvolla yritykselle.

Tuloksissa nousi esiin yksi merkittävästä liikevaihtoon suoraan verrannollisista kulueristä, eli poltto- ja voiteluaineet. Tähän erään voidaan kuitenkin vaikuttaa osaavalla henkilöstöllä, sillä ammattitaitoinen kuljettaja osaa ajaa huomattavasti taloudellisemmin, kuin harjoittelija. Taloudellisella ajotavalla voidaan polttoaineen keskikulutusta laskea yllättävänkin suuria määriä. Lisäksi tulosten mukaan tilikauden 2020 aikainen henkilöstö oli kyennyt tuottamaan suurempaa tulosta henkilöä kohden, kuin aikaisempina tilikausina (Taulukko 3). Tämä voidaan selittää aikaisemmin mainitulla henkilöstön vaihtuvuudella, sillä osaava henkilöstö tekee parempaa tulosta, kuin harjoittelijat tai koeajalla työskentelevät yrityksen erityistarpeita opettelevat työntekijät. Polttoainekustannuksiin voidaan vaikuttaa muutamilla seikoilla. Ensimmäisenä voidaan nostaa uuden kaluston tuomat hyödyt, sillä uudet ajoneuvot ovat nykyään energiatehokkaampia kuin ennen. Toisaalta aikaisemmin käsiteltiin investointirahoituksen epävarmuutta tässä kansainvälisessä erityistilanteessa. Seuraavana kustannusten pienennyskeinona onkin kuljettajien koulutus ja muu motivointi taloudelliseen ajoon. Ennakoivan ja taloudellisen ajon koulutus sisältyy kuljettajan ammattipätevyyttä ylläpitäviin direktiivi -koulutuksiin. Yritys on kuitenkin tarjonnut kuljettajilleen kyseisen koulutuksen viimeisen viiden vuoden sisällä. Taloudelliseen ajoon voisi koulutuksen lisäksi olla mahdollista vaikuttaa esimerkiksi bonuksilla tai kilpailulla. Bonuksen voisi saada, mikäli kuljettaja saa pudotettua ajoneuvoyhdistelmänsä keskikulutusta tietyn prosentin verran johdon määrittelemänä ajanjaksona ja pitämään sen saavutetulla tasolla. Kilpailussa voisi olla mahdollisesti sama periaate, mutta palkinnon saisi esimerkiksi vain kolme parhaiten onnistunutta kuljettajaa. Kilpailu voisi olla joko vuosittainen tai kuuden kuukauden sykleissä ja bonus mahdollisesti kolmen kuukauden sykleissä.

Yrityksen nykyinen kalusto on suunniteltu ja rakennettu suurelementtien kuljetukseen, jolloin asiakassegmenttien muutos ei välttämättä ole kannattavaa.

Yrityksen tulevaisuutta ajatellen liiketoiminnan laajennussuunnitelmat kannattaisi mahdollisesti suunnata elementtejä tai muuta suurta kappaletavaraa rakentavien ja tarvitsevien asiakkaiden suuntaan. Nykyisessä taloustilanteessa voisi olla järkevää hajauttaa toimintaa useamman kuin yhden tai kahden suuren toimijan varaan. Erkkilän (2020) artikkelin mukaan Suomen noin 9 000 kuljetusyrityksestä 1 500 toimijaan kohdistuu konkurssiuhka, kun vuodesta 1990 alkaen kuljetusalan konkurssien määrä on ollut enintään 200 vuodessa. Toisaalta muille kuljetettaville tuotteille laajentaminen vaatisi kaluston muokkausta, joka tuottaisi lisäkustannuksia, sekä mahdollisesti tappioita kilpailijakentän kasvamisesta. Nykyisellään terminaalikuljetuksien puolella on muutamia isoja toimijoita, jotka pitävät hallinnassaan segmenttiä.

Kaluston kustannuksia voisi olla mahdollista pienentää vaikuttamalla huoltokustannuksiin. Huollon kustannukset ovat kohtuullisen suuri erä tuloslaskelmassa ja tällä hetkellä suurin osa huolloista ostetaan ulkopuolisilta toimijoilta. Koska kalustoon kuuluu tällä hetkellä kymmenkunta ajoneuvoyhdistelmää, voisi olla aiheellista ostaa tai rakentaa yritykselle huoltohalli, sekä palkata osaava henkilö tai henkilöt huoltamaan kalustoa. Mikäli huoltohenkilökunnalle jäisi aikaa, voitaisiin huoltopalveluita tarjota myös ulkopuolisille. Toisaalta yritys voisi tehdä tässä investoinnissa yhteistyötä sisaryhtiönsä kanssa, jolloin kustannuksia voitaisiin mahdollisesti jakaa ja työtä ostaa lähes omakustannushintaan sisaryhtiöltä.

Viimeisenä ehdotuksena on laskutuksen tasaisuus. Luvussa 6.2 Kuinka kannattavuuden seuranta tulisi parantaa, nousi esiin toimialavertailun esimerkki kuva 8, jossa kuvataan kuljetusalan myyntikateprosentin toimialavertailu kuluvalta tilikaudelta. Maaliskuun huomattavasti pienempään tulokseen on syynä tilikauden vaihtuminen ja yrityksen periaate pyrkiä laskuttaa kaikki sellaiset tulot päättyvälle tilikaudelle, jotka toimitusajankohdaltaan on päättyvän tilikauden aikana toimitettu, huolimatta muutoksista laskutusjaksoihin. Toisin sanoen osa maaliskuulle muuten kirjattavista tuloista on kirjattu tilinpäätöksen vuoksi helmikuun tuloiksi, jolloin maaliskuun liikevaihto on todellista laskutusyhtiä pienempi. Tällöin tulovirran tasaisuus kärsii, eikä yrityksellä välttämättä ole lyhytaikaisesti likviditeettiä selvitä erääntyvistä maksuistaan. Kannattavampaa voisi olla laskutusyhtiön säännöllisyys, jolloin tulovirta jakautuisi tasaisemmin.

7.2 Luotettavuuden arviointi

Luotettavuustarkastelussa luotettavuuden mittareina käytetään reliabiliteettia ja validiteettia. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimustulosten pysyvyyttä ja validiteetilla sitä, että on tutkittu oikeita asioita (Kananen 2017, 81). Reliabiliteetti, eli pysyvyys, tarkoittaa sitä, etteivät tutkimustulokset muutu, vaikka tutkimus uusittaisiin (Kananen 2017, 175). Kananen (2017, 173) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa yksiselitteistä ohjetta, jolloin opinnäytetyön kirjoittaja on hankalassa tilanteessa. Lähtökohtaisesti luotettavuudessa on Kananen (2013, 115) mukaan kysymys siitä, että tutkimuksen eri vaiheet tehdään oikein, jotta saadaan luotettavaa ja uskottavaa tutkimustietoa. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella luotettavuuskäsitteiden avulla, joskin tarkastelu jää usein tutkijan arvion ja näytön varaan (Kananen 2017, 174 – 175). Kananen (2017, 176) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen yleisinä luotettavuuskriteereinä voidaan käyttää seuraavia tekijöitä: informantin vahvistus, vahvistettavuus, arvioitavuus tai dokumentaatio, tulkinnan ristiriidattomuus, saturaatio ja aikaisemmat tutkimukset. Informantin vahvistus tarkoittaa yksinkertaisimmillaan haastateltavan tai muuta informaatiota antaneen henkilön vahvistuksen tietojen paikkansapitävyydelle, vahvistettavuus taas tarkoittaa eri lähteiden tuottaman tiedon yhdenmukaisuutta, arvioitavuus merkitsee riittävää dokumentaatiota, tulkinnan ristiriidattomuus samasta aineistoista eri henkilöiden tekemiä yhteneviä johtopäätöksiä, saturaatio eri lähteiden tarjoamien tietojen toistuvuutta ja aikaisemmat tutkimukset saman kaltaisten tutkimusten yhteneviä lopputuloksia (Kananen 2017, 177 – 179). Kananen (2013, 120) mukaan kvalitatiivinen tutkimus ei pyri yleistettävyyteen, vaan siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimustulosten pitävyyttä vastaavanlaisissa tapauksissa.

Tämän opinnäytetyön kaikki vaiheet on pyritty sitomaan teoretietoon. Koska aineisto on suurimmaksi osaksi yrityksen sisäistä, virallista tilinpäätösaineistoa, sekä yrityksen sisäistä tietoa, voidaan sisäisen validiteetin olettaa toteutuvan. Toisin sanoen kahden tutkijan tulisi olla mahdollista päätyä samaan johtopäätöksen opinnäytetyön tutkimusaineiston perusteella. Lisäksi tämän työn vahvistettavuus voidaan todentaa luettamalla aineisto, sekä tulkinnat ja tulokset yrityksen informantilla. Opinnäytetyöstä ja saaduista tuloksista on keskus-

teltu koko työvaiheen ajan säännöllisesti yrityksen edustajan kanssa. Saturaatio on opinnäytetyön aikana pyritty saavuttamaan erilaisten järjestelmien ja taulukoiden yhtenevien tulosten kautta. Ulkoista validiteettia, eli siirrettävyyttä yrityskohtaisissa tutkimuksissa, tukee mahdollinen toistettavuus saman toimialan, koon, liikevaihdon ja työntekijämäärän omaavassa yrityksessä. Kuljetusalalla on kuitenkin useita eri toimitusmuotoja, kuten kappaletavara, suurkappaletavara, maa-aines, nesteet, vaaralliset aineet ja niin edelleen, jolloin ei välttämättä ole mahdollista toistaa tutkimusta edellä mainittujen kriteerien avulla ottamatta huomioon kunkin kuljetusmuodon vaatimia erityispiirteitä. Toisin sanoen opinnäytetyön tutkimus on siirrettävissä harkinnanvaraisissa tapauksissa, eikä aina välttämättä sellaisenaan. Siirrettävyys on aina tapaustutkimuksessa siirtäjän vastuulla (Kananen 2013, 121).

8 LOPUKSI

Opinnäytetyön aiheena on yritys X:n kannattavuuden analyysi. Luvussa kaksi käydään läpi kannattavuuden käsitteet, hinnoittelua, investointeja, sekä muita kannattavuuden tunnuslukuja ja niiden analysointia. Luku kolme esittelee myös käsiteperustaa, ja aihealueina ovat Pk-yrityksen tilinpäätös ja sen oikaiseminen. Luku sisältää perustietoa tilinpäätöksestä ja sen merkityksestä, esittelee lyhyesti liitetiedot, tuloslaskelman ja taseen, sekä kassavirtalaskelman laatimisen. Lopuksi käydään läpi tilinpäätöksen oikaiseminen vaiheittain.

Luvussa neljä esitellään lyhyesti toimeksiantaja. Luku viisi keskittyy tutkimuksen toteutukseen. Luvussa esitellään tutkimusmenetelmät, sekä tutkimusaineisto ja sen hankinta, sekä analysointi. Luku kuusi käsittelee tutkimuksen tuloksia tutkimusongelmien kautta. Viimeisessä opinnäytetyön tutkimukselliseen osuuteen kuuluvassa luvussa seitsemän käydään läpi johtopäätökset, toimenpidesuosituksset, sekä luotettavuuden arviointia teoriaan pohjaten.

Tutkimusongelmien ratkaisut nousivat esiin tutkimusaineistosta aineiston keräys ja analyysivaiheessa. Tuloksien perusteella voitiin laatia kehitysehdotuksia, jotka jo tutkimusaineiston keräysvaiheessa otettiin alustavasti käyttöön yrityksen kannattavuuden seurantaan. Voidaan siis sanoa tutkimuksen tuottaneen hyötyä ainakin ohjelmien yhdistettyyn käyttöön ja kannattavuuden seu-

rannan parantamiseen. Tämän lisäksi opinnäytetyöstä oli hyötyä omaan oppimiseen ja tietopohjan vahvistamiseen, sekä yrityksen toimintatapojen kehittämiseen.

Pienenä ongelmana aineiston hankinnassa nousi tutkimusjakson suppeus, sillä työssä ei hyödynnetty kommandiittiyhtiön aikaisia tilinpäätöstietoja. Aikaisemman yhtiömuodon tilinpäätöstiedot jätettiin tarkoituksella opinnäytetyön ulkopuolelle, mutta tutkimus- ja analysointivaiheessa niistä olisi voinut saada vertailutietoja, joiden perusteella yritysmuodon muutoksen vaikutus olisi näkynyt selvemmin. Tutkimusta olisi siis mahdollista jalostaa tai johtaa tutkimalla yritysmuodon muutoksen vaikutusta yrityksen kannattavuuteen ja kustannusrakenteeseen. Toisaalta aihe on sen verran laaja, että siitä voisi olla mahdollista laatia oma erillinen opinnäytetutkimus.

Omasta mielestäni tutkimus on kohtuullisen onnistunut, vastaa tutkimusongelmiin ja tuottaa relevanttia hyötyä tutkimuksen sidosryhmille. Opinnäytetyön tekeminen vaati kuitenkin itsekuria ja aikataulutusta, joka ei aina toteutunut tavoitteiden mukaisesti arjen ja työn haasteissa.

LÄHTEET

AddSecure. 2020. AddSecure Ecoweb Manager. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.addsecure.fi/product/addsecure-ecoweb-manager/> [viitattu: 25.10.2020]

Erkkilä, J. 2020. SKAL: Kuljetusalaa uhkaa konkurssiaalto – huoltovarmuus uhattuna. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/04/skal-kuljetusalaa-uhkaa-konkurssiaalto-huoltovarmuus-uhattuna/> [viitattu 18.11.2020]

Kaisanlahti, T., Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2017. Tilinpäätöksen tulkinta. 5., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oyj.

Kallunki, J-P. & Kytönen, E. 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. 6. painos. Helsinki: Yrityksen tietokirjat.

Kananen, J. 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 143.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

KPL = Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336> [viitattu: 16.9.2020]

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. Tilinpäätösanalyysi. 2., tarkistettu painos. Helsinki: Edita.

Siikavuo, J. 2016. Talous haltuun . PK-Yrityksessä. 1. painos. Helsinki: Kaupapakamari.

Suomen virallinen tilasto (SVT). 2020. Tieliikenteen tavarankuljetukset. ISSN=1798-2995. WWW-dokumentti. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavissa: <http://www.stat.fi/til/kttav/index.html> [viitattu: 18.11.2020].

Talenom Oyj. 2020. Ohjelmistot ja digitaaliset palvelut. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.talenom.fi/wp-content/uploads/2020/02/talenom_ohjelmistot_ja_digitaaliset_palvelut_2020_www.pdf [viitattu 25.10.2020]

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat.

Wöltje, J. 2005. Yrityksen laskentakaavat ja tunnusluvut. Helsinki: Rastor Oy.

KUVALUETTELO

Kuva 1. Yrityksen kokomääritelmän vaatimukset (KPL 1997/1336, luku 1 pykälä 4a–c)

Kuva 2. Tuloslaskelma (Kaisanlahti ym. 2017, 42–43, Niskanen & Niskanen 2004, 28–29)

Kuva 3. Tase (Niskanen & Niskanen 2004, 39-40, 47)

Kuva 4. Kassavirtalaskelma (Wöltje 2005, 88–89)

Kuva 5. Oikaistu tuloslaskelma (Niskanen & Niskanen 2004, 62)

Kuva 6. Oikaistu tase (Niskanen & Niskanen 2004, 70–71, 78, Kallunki & Kyttönen 2007, 67–68)

Kuva 7. Liikevaihto/km tilikausi 2021

Kuva 8. Myyntikateprosentin toimialavertailu tilikausi 2021

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Oikaistut tuloslaskelmat tarkastelujaksolta

Taulukko 2. Oikaistut taseet tarkastelujaksolta

Taulukko 3. Kannattavuuden tunnusluvut tarkastelujaksolta

Taulukko 4. Kassavirtalaskelmat tarkastelujaksolta

AINEISTON PERUSTEELLA LAADITUT TAULUKOT

| OIKAISTU TULOSLASKELMA | 2020 | 2019 | 2018 |
|---|---------------------|---------------------|---------------------|
| Liikevaihto | 2 749 052,21 | 2 453 100,12 | 2 443 717,82 |
| Liiketoiminnan muut tuotot | 1 272,92 | - | - |
| LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ | 2 750 325,13 | 2 453 100,12 | 2 443 717,82 |
| Aine- ja tarvikekäyttö | -705 543,06 | -833 069,16 | -717 505,50 |
| Ulkopuoliset palvelut | -610 351,09 | -476 980,43 | -588 686,70 |
| Henkilöstökulut | -744 832,70 | -701 903,17 | -645 800,70 |
| Liiketoiminnan muut kulut | -406 450,32 | -372 434,41 | -368 042,94 |
| KÄYTTÖKATE | 283 147,96 | 68 712,95 | 123 681,98 |
| Suunnitelman mukaiset poistot | -69 565,03 | -87 411,62 | -98 982,34 |
| LIIKETULOS | 213 582,93 | -18 698,67 | 24 699,64 |
| Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista | 126,00 | 219,00 | 186,00 |
| Korko- ja muut rahoituskulut | -17 481,80 | -29 591,71 | -22 404,08 |
| Välittömät verot | -30 058,08 | -3 965,50 | -780,99 |
| NETTOTULOS | 166 169,05 | -52 036,88 | 1 700,57 |
| KOKONAISTULOS | 166 169,05 | -52 036,88 | 1 700,57 |
| TILIKAUDEN TULOS | 166 169,05 | -52 036,88 | 1 700,57 |
| Henkilöstön määrä / k.a. | 12 | 13 | 13 |

Taulukko 1 – Oikaistut tuloslaskelmat tarkastelujaksolta

| OIKAISTU TASE | 2020 | 2019 | 2018 |
|---|-------------------|--------------------|--------------------|
| Vastaavaa | | | |
| Pysyvät vastaavat | | | |
| Aineettomat hyödykkeet | 0 | 0 | 0 |
| Aineettomat hyödykkeet yhteensä | | | |
| Aineelliset hyödykkeet | | | |
| Koneet ja kalusto | 392 146,54 | 495 332,54 | 560 899,97 |
| Aineelliset hyödykkeet yhteensä | 392 146,54 | 495 332,54 | 560 899,97 |
| Sijoitukset | | | |
| Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä | 0 | 0 | 0 |
| Leasingvastuukanta | 14 498,63 | 14 498,63 | 20 498,63 |
| Vaihtuvat vastaavat | | | |
| Vaihto-omaisuus | | | |
| Vaihto-omaisuus yhteensä | 0 | 0 | 0 |
| Saamiset | | | |
| Lyhytaikaiset | | | |
| Myyntisaamiset | 175 938,95 | 143 618,58 | 199 953,23 |
| Muut sisäiset saamiset | 12 868,30 | 12 868,30 | 20 826,07 |
| Muut saamiset | 2 910,00 | 41 498,63 | 38 971,41 |
| Lyhytaikaiset saamiset yhteensä | 191 717,25 | 197 985,51 | 259 750,71 |
| Rahat ja rahoitusarvopaperit | 235,74 | 353,42 | 0,00 |
| Vastaavaa yhteensä | 598 598,16 | 708 170,10 | 841 149,31 |
| Vastattavaa | | | |
| Oma pääoma | | | |
| Osakepääoma | 2 500,00 | 2 500,00 | 2 500,00 |
| Edellisten tilikausien voitto (tappio) | -162 209,45 | -110 172,57 | -111 873,14 |
| Tilikauden voitto (tappio) | 166 169,05 | -52 036,88 | 1 700,57 |
| Taseen oma pääoma yhteensä | 6 459,60 | -159 709,45 | -107 672,57 |
| Poistoero ja varaukset yhteensä | 0 | 0 | 0 |
| Oman pääoman oikaisut | | | |
| Oikaistu oma pääoma yhteensä | 6 459,60 | -159 709,45 | -107 672,57 |
| Vieras pääoma | | | |
| Pitkäaikainen vieras pääoma | | | |
| Lainat rahoituslaitoksilta | 116 413,35 | 258 742,18 | 337 177,11 |
| Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä | 116 413,35 | 258 742,18 | 337 177,11 |
| Laskennallinen verovelka | 0 | 0 | 0 |
| Pakolliset varaukset | 0 | 0 | 0 |
| Leasingvastuukanta | 14 498,63 | 14 498,63 | 20 498,63 |
| Lyhytaikainen vieras pääoma | | | |
| Korolliset lyhytaikaiset velat | 141 528,48 | 165 099,08 | 187 782,87 |
| Ostovelat | 154 389,75 | 274 681,04 | 224 757,90 |
| Muut korottomat lyhytaikaiset velat | 165 308,35 | 154 858,62 | 178 605,37 |
| Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä | 461 226,58 | 594 638,74 | 591 146,14 |
| Oikaistu vieras pääoma yhteensä | 592 138,56 | 867 879,55 | 948 821,88 |
| Vastattavaa yhteensä | 598 598,16 | 708 170,10 | 841 149,31 |

Taulukko 2 – Oikaistut taseet tarkastelujaksolta

| | 2020 | 2019 | 2018 |
|---|--------------|--------------|--|
| Käyttökate-% | 10,3 % | 2,8 % | 5,1 % |
| Sijoitetun pääoman tuotto- senti | 98,9 % | 122,6 % | 112,8 % |
| Oman pääoman tuotto-% / Omavaraisuusaste % | 1,1 % | -22,6 % | -12,8 % |
| Liikevoitto-% | 7,8 % | -0,8 % | 1,0 % |
| Nettotulos-% | 6,0 % | -2,1 % | 0,1 % |
| Quick ratio | 0,4 | 0,3 | 0,4 |
| Current ratio | 0,4 | 0,3 | 0,4 |
| Gearing | 0,43 | 0,60 | 0,62 |
| Suhteellinen velkaantuneisuus % | 21,8 % | 28,9 % | 34,4 % |
| Koko pääoman kiertonopeus | 5,5 | 3,2 | 4,4 (tarkasteluun vain tilinpäätöshetki) |
| Myyntisaamisten kiertonopeus | 23,3 vrk | 21,4 vrk | 29,9 vrk |
| Ostovelkojen kiertonopeus | 42,8 vrk | 76,5 vrk | 62,8 vrk |
| Nettokäyttöpääoma% | -9,8 % | -16,2 % | -13,6 % |
| Liikevaihdon kehitys % | 12,1 % | 0,4 % | |
| Liikevaihto/henkilö € | 229 193,76 € | 188 700,01 € | 187 978,29 € |
| Henkilöstökulut/henkilö € | 62 069,39 € | 53 992,55 € | 49 676,98 € |
| Henkilöstökulujen suhteellinen osuus | 27,1 % | 28,6 % | 26,4 % |

Taulukko 3 – Kannattavuuden tunnusluvut tarkastelujaksolta

| Liiketoiminnan rahavirta: | 2020 | 2019 | 2018 |
|---|---------------------|---------------------|---------------------|
| Myynnistä saadut maksut | 2 755 320,47 | 2 506 907,55 | 2 204 793,18 |
| Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut | 1 272,92 | + | + |
| Maksut liiketoiminnan kuluista | - 2 577 018,73 | - 2 357 210,78 | - 1 916 672,57 |
| Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja | | | |
| Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista | - 17 481,80 | - 29 591,71 | - 22 404,08 |
| Maksetut välittömät verot | - 30 058,08 | - 3 965,50 | - 780,99 |
| Rahavirta ennen satunnaisia eriä | | | |
| Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva kassavirta (netto) | 126,00 | 219,00 | 186,00 |
| Liiketoiminnan rahavirta (A) | + 132 160,78 | + 116 358,56 | + 265 121,54 |
| Investointien rahavirta: | | | |
| Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin | +33 620,97 | -15 844,19 | - 680 380,94 |
| Myönnetyt lainat | - | - | - 20 826,07 |
| Lainasaamisten takaisinmaksut | + | + 7 957,77 | + |
| Investointien rahavirta (B) | + 33 620,97 | - 7 886,42 | - 701 207,01 |
| Rahoituksen rahavirta: | | | |
| Lyhytaikaisten lainojen nostot | + | + | 187 782,87 |
| Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut | - 23 570,60 | - 22 683,79 | - |
| Pitkäaikaisten lainojen nostot | + | + | 337 177,11 |
| Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut | - 142 328,83 | - 78 434,93 | - |
| Rahoituksen rahavirta (C) | - 165 899,43 | - 101 118,72 | + 524 959,98 |
| Kassavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+)/vähennys (-) | | | |
| Kassavarat tilikauden alussa | + 353,42 | 0 | 0 |
| Kassavarat tilikauden lopussa | - 235,74 | - 353,42 | 0 |
| =Tarkastus | 0 | | |

Taulukko 4 – Kassavirtalaskelmat tarkastelujaksolta